

age^M

Život je nádherný v každém věku 5-6/2015

Jiří Houska:

Na křídlech tajemna a pozitivní energie

12 Odkaz Komenského
je v nápravě věcí
lidských

26 Dveře koncertních
sálů dokořán

50 Pod stromeček
ponožky.
Nebo pomožky?

age[®]

Hana Víchová: Větrník (2014)

Život je nádherný v každém věku

Z obsahu

6	Epištoly: Nejen o dřevěné tramvaji	36	Rodinná firma: S poctivostí nejdál dojdeš
8	Téma: Jak to Komenský vlastně myslel?	40	Reportáž: Perníkové Vánoce
10	Rozhovor s Ivanou Bozděchovou: Odkaz Komenského je v nápravě věcí lidských	42	Rozhovor s Jindrou Krausem: Schody do nebe
14	Anketa: Jan Amos by měl radost	46	Reportáž: Loutky žijí dál
16	Rozhovor s Jiřím Houskou: Na křídlech tajemna a pozitivní energie	50	Pomáháme: Pod stromček ponožky. Nebo pomožky?
22	Tradice: Tanec nad rýžovými koláčky	52	Povídka: Světlo Vánoc
26	Rozhovor s Marií Kučerovou: Dveře koncertních sálů dokořán	54	Partnerství: Papír se vrací na scénu
30	Soutěž: Srdce s láskou darované 2015/2016	56	Tvoření pro radost: Vánoční hvězda
34	Představujeme: Divadelní legenda Studio Ypsilon je již druhým rokem patronem soutěže Srdce s láskou darované		

Distribuuje zdarma také na všechny základní a vybrané mateřské školy v ČR. Náklad 8000 výtisků.

Vydavatel:

ANTECOM s.r.o., Blatenská 2166/7, 148 00 Praha 4
IČ: 2836 2926, produkce@antecom.cz, www.antecom.cz
Tel./fax: +420 272 935 558

Redakční servis: +420 602 313 176

Šéfredaktorka: PhDr. Jana Jenšíková, jednatelka společnosti ANTECOM, vydavatelství časopisů TRADE NEWS, AGE a TECH EDU
Redakce: Mgr. Miloslav Jenšík, PhDr. Věra Vortelová, Mgr. Luboš Y. Koláček, PhDr. Jiří Frey, Ing. Vlasta Piskačová, PhDr. Jozef Gáfrik, CSc., Ing. Mgr. Daniel Libertin

Grafická úprava: Hana Melčová

Produkce: Mgr. Marek Jenšík

Datum vydání: 5. 12. 2015

Vydáno v Praze jako dvouměsíčník. MK ČR E 20841 / ISSN 1805-5524

Partner:

OPTYS, spol. s r. o.

U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice

Tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

Tisk a distribuce: OPTYS, spol. s r. o.

Náklad: 8000 kusů

Foto na titulní straně: Jiří Houska – Kapradina

Za obsah inzercí zodpovídá inzerent. Žádné části textu nebo fotografií nesmí být používány, kopírovány nebo jinak šířeny v jakémkoliv formě či jakýmkoliv způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

www.age-management.cz www.srdceslaskou.cz

Nemyslete jen na sebe

Po loňské úspěšné účasti v soutěži Srdce s láskou darované jsme se letos rozhodli uspořádat oficiální školní kolo. Projekt totiž podporuje tradiční lidské hodnoty a vybízí

k tomu, aby člověk nemyslel jen na sebe a na malou chvilku se podíval na svět kolem.

Školního kola se účastnily 8. a 9. ročníky. Vzniklo 14 velmi povedených děl, některá tak výmluvná, až doháněla k slzám. Jejich smyslem však ve všech případech nebyly slzy, dojetí, nebo snad smutek. Byla to naděje, podpora a povzbuzení.

Žáci se zprvu nadchli pro práci proto, že jim byla poskytnuta možnost vyrábět z netradičních materiálů a vytvořit něco velkého. Postupně však prvotní nadšení z materiálu vyprchávalo a nahrazovalo jej něco

jiného – darování srdce člověku, setkání s někým, pro koho měsíc a půl vyráběli srdce vlastníma rukama, setkání s někým, na koho celou tu dobu mysleli.

Ti, kteří nevyhráli školní kolo, se mne ptají, zda dílo musí zůstat ve škole, nebo zda je mohou darovat. Chtějí ho předat nejen proto, že takové bylo zadání, ale proto, že věří, že podpoří, pomůže, dá naději, rozesměje. Jakkoli je to pro někoho možná k pousmání, já věřím s nimi.

Mgr. Michaela Kokošková (učitelka výtvarné výchovy),
Masarykova základní škola Zruč-Senec

Foto: archiv ZŠ Masarykova Zruč-Senec

Třída 9. B při tvorbě projektu srdce pro Číšu

Žijeme Srdíčkem

Ve chvíli, když jsem četla, že se otvírá druhý ročník soutěže Srdce s láskou darované, hned jsem věděla, že na tomto projektu chci opět pracovat. Minulý ročník byl trochu jiný – já „matik, chemik“ jsem dostala jednu třídu na výtvarnou výchovu. Na stole jsem našla zadání nové soutěže a popravdě jsem si řekla, že budeme mít aspoň co dělat... Pak nás to ale chytlo, jak jsme neustále probírali, co udělat, kde to vylepšit, následně kam to předat. Nepřeháním, ale celý rok jsem s deváťáky žila Srdíčkem, když mi pak na konci roku odcházeli, zcela upřímně jsem brečela!

Tento rok už to nebyla náhoda, Srdíčko je dlouho plánované. Jeho tématem jsou opět děti z Terezína a pracovala na něm celá naše Tereziňská štafeta. Nápady se jen hrnuly. Nejzásadnější bylo zapojit do práce i „mé“ malé děti – jsem třídní ve čtvrté třídě. Děti si však místo v Srdíčku musely zasloužit – psaly otázky, malovaly obrázky a ty nejlepší jsme vybrali. Kdybyste viděli ta očička, jak čekala, jestli je přečtu, a pak ta radost, když můžou pracovat s „velkými“ spolužáky. Práce bylo dost a dost i nad rámec vyučování, ale bavilo nás to. Vše jsme nakonec zvládli – a teď komu srdce předat? Vypadá to neřešitelně, ale nám odpověď

Foto: archiv ZŠ Hálkova, Humpolec

Soutěžní tým ze ZŠ Hálkova v Humpolci s paní učitelkou Ivonou Krčilovou

na tuto otázku trvala pár sekund – Přírodní škole v Praze, ta se totiž věnuje dětem z Terezína a je organizátorem i Tereziňské štafety. A místo předání? Neuvěříte, přímo Terezín, tam se totiž jako týmy z republiky několikrát do roka scházíme. Věřte, že všem učitelům bych přála takovou krásnou práci... Moc děkujeme za tuto soutěž!

Ale i při této nádherné práci se nám objevil veliký mrak, vážně onemocněla jedna členka týmu, Tereзка. Po pár slzavých údolích jsme jasně věděli, že část srdce věnujeme i jí, ať se

nám brzy uzdraví. Děti z Terezína jsme nemohli zachránit, tolik zbytečně ztracených let života často tak talentovaných dětí. Terka je také talentovaná, kdybychom mohli, tak jí věnujeme všechny tyto roky a to by pak byla skoro nesmrtelná – ať je, ona si to opravdu zaslouží! Na příští setkání do Terezína už plánuje jet Terka s námi, snad to vyjde, moc se těšíme! Stejně jako na další ročníky soutěže!

Mgr. Ivona Krčilová,
(učitelka matematiky a chemie a třídní 4.D)
ZŠ Hálkova, Humpolec

Mějme duše a srdce otevřená

„Celá výchova a vzdělání má vést k tomu, aby měl člověk duši otevřenou.“

J. A. Komenský

Přiznám se, že když jsme před drahnou dobou plánovali obsah tohoto AGE, mysleli jsme si na osobnost J. A. Komenského v souvislosti s jeho dílem pedagogickým. Vzpomínali jsme na dobu školních let, kdy jsme většinou míjeli jeho bustu každodenně při cestě do a ze školy už od první třídy, abychom až mnohem později pochopili, čím a kým vlastně ten vousatý a smutný pán byl a co pro svět udělal.

Jak se však blížila konkrétní příprava samotného čísla a čím dál víc jsme se nořili do Komenského osudu a díla, docházeli jsme k tomu, že o něm chceme psát nejen jako o vynikajícím pedagogovi, který inspiroval a inspiruje bezpočet kantorů i za našimi hranicemi, ale že nás daleko víc oslovil jeho odkaz filozofický. Především idea, že svět by měl dospět k všénápravě, a tedy k míru. Jako by tu k nám jeho myšlenky prošly bránou času, aby ukázaly, jak je lidstvo nepoučitelné, když je lze z dob třicetileté války přes bezmála čtyři století aplikovat na dobu, kterou žijeme.

Ve svých pansofických dílech, z nichž přese všechno září optimismus, je Jan Amos Komenský přesvědčen, že s pomocí osvěty a vzdělání lze společnost napravit. Právě proto také prosazoval, aby vzdělání bylo přístupné pro všechny, neboť vede k poznání pravdy, a ta je základním předpokladem života v míru. Tato vidina byla pro něj v tehdejších neutěšených poměrech natolik lákavá, že vynaložil obrovské úsilí, aby o ní přesvědčil své okolí a považoval to za důležitější než sepisování učebnic. Trval však také na tom, aby každému zůstal jeho vlastní úsudek a měl duši otevřenou.

„Je třeba vytrvale nás všechny vyzývat, abychom se dívali svými vlastníma očima a odložili brýle předsudků, protože to je ta nejpřímější cesta, po níž se dostáváme k pravému poznání věcí a na níž dobrovolně činíme všechno to, co činit máme. Jde o to, abychom při svém pozorování viděli věci

samy a abychom se sami ubírali tam, kam nás věci vedou. To nastane tehdy, když bude platit, že nikdo cizí, ať se vzal, kde se vzal, nám nemůže dávat rady, nýbrž bude každý radit sám sobě. Každý si bude sám prohlížet a ohmatávat všechny věci a podle své vůle o sobě i o nich rozhodovat. Všichni lidé totiž, i ti prostí, svým očím uvěří snadněji a ochotněji než cizím. Ale i o učence, kteří rozumějí věcem sami bez cizí pomoci, a proto nepotřebují žádné autority, bude takto lépe postaráno, a vůbec o všechny lidi, jestliže budeme přihlížet výlučně k věcem v jejich celku...

...Nezbývá nic jiného, než abychom přestali spolu souhlasit či nesouhlasit podle zvyku, to znamená vždy stejně, podle zaujetí pro tu kterou stranu. Místo toho musíme všechno složit na společnou hromadu (jak jsem pravil výše a jak pro závažnost věci opakuji), z níž si nesmí nikdo nic znovu sebrat jen pro sebe. A to do té doby, dokud o tom všechny smysly každého člověka zvlášť i všestranný souhlas všech lidí dohromady nezjistí, že je to věc nepochybně pravdivá, nepochybně dobrá a nepochybně snadná (či, jak se říká, proveditelná), a proto podle obecného soudu jistá, správná i obecně prospěšná. Jakmile všichni shledají, že něco takové je, nechť se toho všichni bez rozdílu chopí, přemýšlejí o tom a řídí se tím. Toho však, o čem se podle společného svědectví lidstva dokáže, že takové není, ať se nikdo nechápe ani nedotýká, ale nechá to spíše upadnout v zasloužené zapomnění...“ (J. A. Komenský: Obecná porada o nápravě věcí lidských)

Možná, že právě v době adventní je ten správný čas na trochu zamyšlení. To, co uděláme, je pak na každém z nás. My vám v tuto chvíli posíláme šedesát stránek inspirativního čtení a přání láskyplných a mírových vánočních svátků. A v novém roce se budeme těšit na další setkávání.

Za celý tým AGE
Jana Jenšíková, šéfredaktorka

EPIŠTOLY

Nejen o dřevěné tramvaji

Jak daleko proti proudu času sahá paměť každého z nás? Moje se váže k jednomu Štědrému večeru z počátku let zmítaných vichřicí druhé světové války. Snad k tomu z roku 1939, možná však až k tomu následujícímu, nebo k tomu dalšímu? Když to přesně nevím já, kdo jiný to dnes rozsoudí? Rodiče se o ten letopočet po léta bezvýsledně přeli... Tak či onak podnes vidím, jako kdyby to bylo včera, rozzářený vánoční stromek a pod ním – tramvaj. Byly tam i jiné dárky, ale já pro ně neměl oči. Jen jsem vkročil do pokoje, na první pohled mne pro onen večer i pro bezpočet následujících dní uhranul asi půlmetrový dřevěný a do detailů věrný model vozu pražské elektrické dráhy.

První zážitky
a zkušenosti
človíčka se
závazně
natrvalo
zapisují do
duše dítěte.

Ten typ si dobře pamatují všichni starší Pražané, vždyť sloužil ještě dlouhá léta potom. Měl ovládací systémy na obou koncích. Na konečných stanicích, které neměly kolejovou smyčku, řidič jednoduše sňal ovládací kliku, prošel vozem a nasadil ji na jeho opačném konci. Bylo to takové zvláštní čelem vzad. Model, pokud se dobře pamatuju, kliku neměl. Nebo jsem ji ve svých hrách dokázal odstranit tak rychle, že se vykouřila z paměti? Už vážně nevím.

Objevit se podobný model na letošním vánočním trhu, byl by samozřejmě ještě věrnější, už proto, že zhotovený z kovu a plastů. Číslo linky na střeše by mu nepochybně svítilo a nejspíše by bylo nastavitelné podle přání malého provozovatele. Hlas průvodčího (tehdy tu práci ještě vykonávali sami muži) by možná vyvolával názvy jednotlivých stanic. A třeba by dokonce chraptěl, protože viróze ze zakašlaných a zakýchaných zimních tramvají se konduktéři (jak se jim říkávalo) většinou neubránili.

Model však byl, jak už stálo výše, celý dřevěný. Kovové součástky, dráty, první plasty – všechno muselo sloužit válce, zabíjení a ničení v do té doby nepoznaných rozměrech.

Když už toto číslo AGE na jiném místě připomíná Jana Amose Komenského, tady se sluší podotknout, že muž, kterým se tolik pyšníme (aniž bychom se mnohdy přitom zamýšleli nad hloubkou jeho poselství našemu rádobu tak osvětlenému jedenadvacátému století), napsal vedle svých velkých didaktických děl také knížečku sice tenkou, nicméně nad jiné objevnou a svými myšlenkami převratnou – Informatorium školy mateřské.

V polském Lešně, kde tehdy exulant Jan Amos působil, „vznikl snad vůbec první, až překvapivě moderně pojatý koncept výchovy nejmenších dětí“, napsal můj dávný kamarád Petr Hora-Hořejš ve svých Toulkách českou minulostí. „V nevelkém spisku, oceněném teprve mnohem později, už mocně probleskovala genialita příštího učitele národů. Komenský jako kdyby intuitivně postřehl, co novodobá psychologie teprve experimentálně studuje a potvrzuje... Rané dětství není pouhou epizodou života, nevinnou předehrou k dospělosti, nýbrž samostatnou, ba dokonce směřodatnou kapitolou. První zážitky a zkušenosti človíčka se závazně natrvalo zapisují do duše dítěte, předurčují jeho příští citové bohatství nebo naopak chudobu, jeho emocionální či vztahovou bohatost nebo naopak plochost, budoucí kladné nebo

záporné přijímání světa i lidí.“ Nelze než podepsat každé slovo v uvozovkách.

Když jsem se tehdy dosyta nabažil krásou své tramvaje, byl jsem připraven si s ní začít hrát. Ale jak? To jsem nejprve musel vykoumat. Na to, abych se na ní vozil jako ve šlapacím autíčku, byl model příliš malý. Navíc bych mu musel ulomit – jinak by to nešlo – kladku. Na to, aby sloužil jen jako dekorace na skřínce s hračkami, byl zase moc veliký. Ale hlavně: co by v tom bylo za hraní? Ani jsem nemusel moc špekulovat, a už jsem to měl! Zavrhl jsem střechu s kladkou a vyklopil vedle tramvaje na koberec krabici se sádrovými vojáky, indiány a kovboji. Ty figurky byly dost křehké a horečným spěchem, kterým jsem býval ovládán při svých válečných hrách, dost trpěly; tu jsem ulomil hlaveň pušky nebo tomahavk, občas z ruky či nohy zbyla jen drátěná kost. I v doopravdivých bitvách jsou ztráty. Neměly by být zbytečné. To však je pouhá teorie, která má žel do reality dětských her i skutečného válčení nekonečně daleko.

Tramvaj se proměnila v pevnost. Tu ji bránili vojáci proti indiánům a s nimi spřáhlým desperátům, tu zas indiáni proti vojákům. Čtvero vstupních a výstupních dveří v rozích vagonu jsem zabarikádoval destičkami z dřevěného „merkuru“, okna prostoru pro cestující se podobně proměnila v střílny. Bojovníci z Divokého západu byli v mých válkách nuceni čelit i kulometům, ale s tím už si museli nějak poradit. Kupodivu i tak občas zvítězili.

Chtěl bych se vsadit, že dřevěnou hračku, tolik podobnou své reálné předloze (i když

v sedmnáctém století by to byl vůz s koňským spřežením), by Komenský určitě nezatratil. Otázkou zůstává, jak by se tvářil na mé bitvy.

Neukvapujme se s úsudkem. Dětské hry mé generace se odehrávaly v době smrtelného ohrožení národa. Tátové, kterým v roce 1938 nedovolili bránit svou zem, jim rozuměli. Ostatně Jan Amos Komenský nebyl jen velký myslitel a vizionář, ale po celou dobu své bludné pouti rozvrácenou a hořící Evropou třicetileté války také srdnatý bojovník, i když jen slovem a perem. Netoliko za svou víru, jak se to často a podle mého soudu mylně vykládá, ale v širším slova smyslu za svobodu myšlení i bytí.

Pacifista nebyl, stejně jako Tomáš Garrigue Masaryk. Víra těch dvou velkých mužů v lidství, které se obejde bez násilí silnějších nad slabšími, byla na hony vzdálená malodušnosti, ustrašenosti schovávané za prázdnými slovy.

Jan Masaryk byl kdysi postaven před otázkou, jak by se zachoval jeho otec, být v prezidentském úřadě postaven tváří v tvář ohrožení republiky, jež později vyústilo do mnichovského diktátu. Zamyslel se jen na chvíli a odpověděl: „Táta by řekl – tož budeme sedlat!“

Na prahu kvapem se blížících vánočních dnů věru není od věci vrátit se k starodávnému pěknému přání: pokoj lidem na zemi. Rozumí se pokoj lidem dobré vůle. Před těmi druhými se spíše mějme na pozoru.

Text: Miloslav Jenšík

Foto: Shutterstock a archiv R. Gilla

**Pokoj lidem
dobré vůle.
Před těmi
druhými se
spíše mějme
na pozoru.**

< Ilustrační foto našla korektorka AGE Milena Gillová v albu svého manžela. Jeho tatínek dostal dřevěnou tramvaj pod stromeček v roce 1941.

Jak to Komenský vlastně myslel?

Patří mezi osobnosti, o nichž se pro jejich genialitu, pracovitost a mravnost dá psát jen velmi těžko. Každodenní namáhavá práce na veřejnost působí šedivě, téměř nudně a mediálně nepřitažlivě. Komenského myšlenky, jako u jiných výjimečných osobností, jedni zatracovali, jiní je vzývali jako nové náboženství. Když se jich pak sami chopili a nedokonale zaváděli do praxe, divili se, že nefungovaly podle ideálu. Co jsme si z díla našeho slavného předka vzali k srdci? Nezůstal jen obsáhlou kapitolou v učebnicích?

Škola není zábava a učení je tvrdá práce

Pro pár příkladů nemusíme chodit daleko. Třeba taková škola hrou. Moderní učební pomůcky jsou jistě důležité, ale kdo se chce něčemu naučit, musí se zároveň uvolit k tvrdé a systematické práci, již valná část současné školní mládeže odvykla. A starší generace se jí to skoro bojí říct, aby nebyla nařčena z mentorování.

Problém přístupu ke studiu však není žádnou novinkou. Již po kompromisním vestfálském míru pozvali kníže Zikmund Rákóczi a jeho matka kněžna-vdova k sobě do Sedmihradska – knížectví v Uhrách, tehdy závislém nikoli na Habsburcích, ale tureckém sultánovi – mezinárodně respektovaného vědce a věhlasného pedagoga, aby v Sárospataku (Blatném Potoce) vybudoval vzorovou vševednou školu. Kývli na všechny jeho podmínky: dobré platy pro učitele,

stipendia pro chudé i zřízení tiskárny učebnic. Nebylo to poprvé, co byl jako autor efektivních vzdělávacích metod přijat s iluzí, že mávnutím kouzelného proutku učiní z ngramotných adeptů vzdělance. Jako vždy se s chutí pustil do práce a začal pořizovat ke svým latinským učebnicím maďarské překlady. Když se ukázalo, že nemá žádnou zázračnou metodu, jak snadno a rychle nalít znalosti do hlavy, narazil na rozladění. Náročnou a zdlouhavou přípravu odmítali studenti, jejich zámožní rodiče a nakonec i učitelé. V roce 1654, rozčarován nepochopením, své tříapůlleté snažení vzdal. Do Lešna se však vrátil s rukopisem nově koncipované učebnice Svět v obrazech (Orbis pictus).

Facka je selhání

V poslední době se nejen v naší kotlině, ale i na poli mezinárodním znovu rozbujely debaty o fyzických trestech ve škole. Odborníci se

>> Muzeum J. A. Komenského
v Uherském Brodě

> Ze stálé expozice
J. A. Komenský lidstvu

age. 5–6/2015

shodli na tom, že jsou nelegitimní a že facký prostě do školy nepatří, stejně jako štípance či šťuchance. Na druhé straně však nelze přehlížet, že agresivita žáků obecně vzrůstá. Jaká jsou tedy práva učitele, který na tyto situace může reagovat pouze omezeně? Nemůže například opustit třídu nebo zlobivého studenta ze třídy vyhodit, protože by mu upíral právo na vzdělání.

Vycházejme z toho, že kvalitní kantorská osobnost má u žáků takovou autoritu, že nebude mít s kázní nejspíš problémy. Když se vrátíme do svých školních let, víme, že prostě byli učitelé, u nichž se zlobilo, a taky ti, u kterých jsme si nedovolili ani vyměnit nepatřičné slovo se sousedem v lavici. Ne, že bychom se těchto pedagogů báli, ale protože jejich výklad byl tak zajímavý, že jsme se o něj nechtěli připravit.

Možná bychom se tedy měli spíš zamyslet nad tím, jak v tomto směru učitele podpořit. V některých zemích nedaleko od nás je pedagogická profese na vrcholu společenského žebříčku. Kantoři jsou váženi a mají třeba po určité době nárok na rok placeného volna, aby se dále vzdělávali, sbírali zkušenosti na cestách, odpocínuli si.

A taky by možná bylo dobré „přibalit“ ke zvyšování odbornosti na pedagogických fakultách i důkladnější přípravu na řešení konfliktních situací.

A co na to Komenský?

„Škola bez kázně, mlýn bez vody.“ Těmito slovy otevírá kapitolu o kázni ve své Velké didaktice. To neznamená, že by škola měla „býti plna křiku, ran a pruhů (jelit), nýbrž že má býti plna bedlivosti a pozornosti ze stran učitelův a žákův“.

Když je předmětem žakovy nekázně nezáměr o studium, nabádá Komenský v trestání ke zdrženlivosti. Nezáměr žáků o studium totiž není podle něho problém žáků, ale učitele. „Neboť jest-li studium náležitě spořádáno, je samo sebou lákadlem pro ducha a svou sladkostí přitahuje a uchvacuje všechny. Děje-li se jinak, jest to vinou ne žáků, nýbrž učitelů.“

Jedná-li se však o morální provinění, přiklání se k razantnějšímu postupu. Za příklady takových provinění považoval: oplzlost, vzdorovitost, zatvrzelou zlomyslnost, pýchu, zpupnost či nějaký důkaz bezbožnosti. Proč je třeba vůči těmto přestupkům postupovat důrazně? Protože morální přestupky podle něj „uráží vznešenost Boží a podvracejí základ všech ctností“. Bez ctností či morálních standardů je podle Komenského nejen škola, ale celá lidská společnost jako mlýn bez vody. Nefunkční. Proto doporučuje „usmířovat“ tyto prohřešky „nejpřísnějšími tresty“.

Kázeň chápe Komenský jako výchovný prostředek. Pedagog proto musí mít jasno v tom, proč ji udržuje, za jakým účelem a s jakým cílem. Káznit se však nemá proto, „že někdo zhřešil“, zdůrazňuje Komenský, „nýbrž proto, aby později už nehřešil“.

Samozřejmě, že výchovu a výchovné tresty je možné zneužít, tak jako cokoli jiného. Pokud by však mělo být legislativně upraveno všechno, co je člověk schopen zneužít, naše zákonodárství by si s tím nemohlo poradit. Beztak již nyní zápasíme s příliš komplikovaným a neustále bobtnajícím systémem právních norem, v němž se mnohdy obtížně orientují i sami profesionálové.

Zajímalo by mne, jak by se na dnešní školu díval sám Komenský.

Text: Věra Vortelová

Foto: archiv Muzea J. A. Komenského

Světobčanů typu Komenského bychom v našich dějinách napočítali na prstech jedné ruky. Na prahu dospělosti se rozhodl sloužit pravdě, svému národu, lidstvu a Bohu. Jak dokládají sbírky Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě, svému cíli pak obětoval absolutně všechno. Pro zájemce je připravena stálá expozice Jan Amos Komenský lidstvu, věnovaná jeho životu a dílu, kterou pod záštitou UNESCO otevřel 28. března 1992 Václav Havel. Součástí muzea je rovněž obsáhlá knihovna s významnou regionální a komeniologickou literaturou. Stálou expozici doplňují krátkodobé tematické výstavy. Pro doplnění klasické výuky nabízí muzeum školám řadu edukačních programů. Neformální prostředí muzejních výstav a expozic zároveň umožňuje výuku pestrou a hravou formou, již využívají kolektivy z mateřských, základních i středních škol.

Ivana Bozděchová: Odkaz Komenského JE V NÁPRAVĚ VĚCÍ LIDSKÝCH

V polovině listopadu uplynulo 345 let od smrti největší osobnosti českých dějin 17. století. Nad tím, co všechno nám vlastně zbylo po učiteli národů a idealistickém politikovi, jsme se zamýšleli s vysokoškolskou pedagožkou Ivanou Bozděchovou.

Z Komenského
se nám
někdy vytrácí
myšlenka
moudré
vzdělanosti,
která zahrnuje
i morální
a sociální
aspekt.

Nejčastěji se hovoří o desítkách dosud platných didaktických pouček, skvělých učebnicích a geniálních schopnostech modernizovat vzdělávání. Co si podle vás z jeho díla bereme málo k srdci?

Třeba význam rodného jazyka. Komenský nám v knize Dveře jazyků otevřené skvěle vysvětlil, jak se mají studovat cizí řeči, ale současně kladl důraz na dobrou znalost mateřštiny. Absolvovala jsem obor český a anglický jazyk a nejednou si uvědomila, že bez dobré znalosti mateřštiny se cizímu jazyku učíte jen velmi obtížně.

Co nám zbylo?

Tržní ekonomika a potřeba dorozumět se v globálním světě jedním univerzálním jazykem kladé důraz na specializaci a praktickou znalost anglického jazyka. Jak se jako bohemistka a anglistka díváte na takové zjednodušení?

Mrzí mě, že v poslední době Češi význam mateřského jazyka obecně podceňují. Mateřština je náš identifikační znak a klíč k pochopení naší kultury, historie, mezigeneračních zkušeností, prožitků a rozvoji osobnosti. Při výuce cizinců češtině se o tom přesvědčuji dnes a denně. Češi na svůj jazyk pohlížejí převážně pragmaticky a namítají, že se jím ve světě nedomluví. Ale to nejpodstatnější dokážeme prociťit a prožít jen ve své mateřštině a je jedno, zda je světovým jazykem nebo jazykem malého národa. V některých výrazových prostředcích je čeština mnohem bohatší než angličtina. Vezměte si třeba zdobněliny. Kdyby se Angličané rozkrájeli, nedokáží zdobněliny tak krásně a v takové šíři vyjádřit.

Nikdo není doma prorokem

Vraťme se ke Komenskému. Ve světě mu říkali „kníže a tvůrce vzdělání“, ale časem se úplně zapomnělo, že byl ve své době nejen pedagog, ale také politik a vlivná společenská osobnost. V čem je podle vašeho názoru pro nás v 21. století v tomto ohledu inspirativní?

Nejsem komeniolog. Vycházím jen ze své třicetileté zkušenosti vysokoškolského pedagoga. Ale myslím si, že by si zejména v současné době zasloužily větší pozornost jeho myšlenky všenápravy, obsažené zejména v Obecné poradě o nápravě věcí lidských. Z Komenského se nám totiž někdy vytrácí myšlenka moudré vzdělanosti, která zahrnuje i morální a sociální aspekt. Představy o morálce a jejích hranicích postupně

doznaly změn a škola, rodina a společenské instituce si v poslední době přehazují zodpovědnost za mravní přípravu dětí pro život jeden na druhého.

Nebude to také tím, že naše školství funguje jednak v tradicích Marie Terezie, která považovala školu za politikum, nikoli pedagogikum, jednak pod vlivem polytechnizace, posílené po druhé světové válce, a jednak škola logicky předpokládá, že normy slušného chování a vzájemné tolerance si děti přinesou z domova?

Od školy se očekává, že děti připraví především na budoucí studium a profesi. Většina učitelů jsou však také rodiče a výchovu přijímají jako samozřejmou součást své práce. Ale rozhodně nemohou suplovat rodinu, jež má dítě vybavit sociálními dovednostmi potřebnými pro soužití s ostatními členy společnosti. Na základních, případně ještě středních stupních vzdělávání pedagogové zápasí čím dál víc s tím, že si některé děti základy slušného společenského chování a morálky z domova nepřinesly. Právě Komenský však zdůrazňoval význam harmonie individuálního a společenského světa.

Komenský – myšlenkami náš současník

Řadu Komenského myšlenek jsme již zavedli a jsou pro naši civilizaci samozřejmé, jako třeba idea vzdělávání dívek nebo myšlenka globálního učení. Na kterou další aktuální jsem zapomněla?

Z univerzity
třetího věku
mám jedny
z nejkrásnějších
pedagogických
zážitků.

Doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Od roku 1985 působí na Filozofické fakultě UK, v současné době v Ústavu českého jazyka a teorie komunikace. V akademickém roce 1990–1991 učila na University of Nebraska at Omaha a v roce 1991–1992 na Stanford University v USA. Období 2010–2012 strávila jako profesorka-rodilá mluvčí na Hankuk University of Foreign Studies v jihokorejském Soulu. Na FF UK se zabývá přípravou učitelů českého jazyka a bohemistů. Má bohaté zkušenosti z výuky cizinců a krajanů českému jazyku. Je členkou řady odborných institucí doma i v zahraničí.

Především na jeho požadavek celoživotního vzdělávání. To je významný Komenského odkaz pro jednadvacáté století. Jednou ze současných forem jsou univerzity třetího věku, z nichž mám jedny z nejkrásnějších pedagogických zážitků. Věkový limit na naší fakultě je devadesát let a mě těší i inspiruje, jak lidé pokročilejšího věku se zájmem poslouchají, diskutují, přemýšlejí, sdílejí s ostatními své zkušenosti a pěstují si sociální vazby. I když musí plnit studentské povinnosti jako jejich mladší kolegové, není primární, jaké penzum znalostí si z výuky odnesou. Důležité je, že neztrácejí chuť se učit něco nového a stále se vzdělávat a zdokonalovat. Na závěr kurzu pak obdrží formou malé promoce osvědčení o absolutoriu.

Na univerzitě třetího věku se na obory, jimž se během aktivního profesního života nemohli věnovat, zapisují i moji bývalí kolegové-důchodci. Sama o této potenciální možnosti vážně uvažuji.

Vyučovala jste na univerzitách v USA, Korejské republice, Ázerbájdžánu a krátkodobě i v dalších zemích. Jak vás znám, předala jste studentům maximum znalostí a podnítila jejich zájem o vše české. Co přinesly tyto pobyty vám?

Někdy jsem odjížděla domů s pocitem jistého provinění, že jsem v zahraničí získala a obohati-

la své poznání víc, než jsem mohla předat svým studentům. Hodně to asi souvisí s tím, že jsem si vždycky přála poznávat jiné kultury.

Text: Věra Vortelová

Foto: Marek Jenšík, Muzeum J. A. Komenského a Shutterstock

OBEČNÁ PORADA O NÁPRAVĚ VĚCÍ LIDSKÝCH

De rerum humanarum emendatione consultatio catholica je v současné době na rozdíl od minulosti považována za nejaktuálnější a nejvýznamnější dílo J. A. Komenského.

Představuje to nejcennější z jeho celoživotního odkazu. Mezinárodně uznávaný Moravan, který prožil třicetiletou válku, se obrací na světové společenství s výzvou k řešení sporů jednáním a k úsilí nastolit mír. Unaven a znechucen sleduje zdoluhavá mírová jednání, která nakonec ve Vestfálsku vyústila v cynickou dohodu vítězů. Ti opouštějí otázku náboženské svobody, hlavní příčinu rozpoutání třicetileté války, a už se jen handrkují o politický vliv a územní zisky.

Komenský začal koncept díla promýšlet již za svého pobytu v polském Elblagu a finální podobu mu dal až na konci života. Ta část, kterou stihl napsat, shořela v roce 1656 v Lešně. Ani tato událost ho však nezlomila, znovu se pustil do psaní a v Amsterdamu, kde svůj život dožil, se dočkal vydání prvních dvou dílů (1656–1670). Dalších pět částí zůstalo ztraceno v rukopise neznámo kde. V roce 1935 celý soubor náhodou objevil prof. Čyževskij v archivu sirotčince v německém Halle.

TECHEDU

TECHNICKÉ
VZDĚLÁVÁNÍ
NOVÝM
POHLEDEM

VYCHÁZÍ JAKO PŘÍLOHA
ČASOPISU AGE
nákladem 8100 výtisků

Z dílny vydavatelství ANTECOM,
které vydává také

TRADE_{NEWS}

Jan Amos by měl radost

Jaké Komenského myšlenky jsou podle vás aktuální i ve 21. století? A co z nich uplatňujete ve své praxi? Na to jsme se zeptali namátkou několika kantorek.

Mgr. Jana Šlapková, ředitelka

Základní škola a mateřská škola Vražné, okres Nový Jičín

Odpověď na otázku aktuálnosti Komenského myšlenek je záležitost velmi obsáhlá. Vždyť Jan Amos Komenský byl člověk natolik pokrokový a osvícený, že jeho názory na výchovu a vzdělávání dětí a mládeže platí dodnes a je na nich postaven celý školský systém. Pokud nahlédneme do jeho díla Didactica – umění umělého vyučování, najdeme v něm deset principů vzdělávání, na jejichž aktuálnosti se za téměř 350 let nic zásadního nezměnilo. Naopak, denně bychom si je měli připomínat, neboť nutnost učit

se od mládí, přiměřenost látky věku, názornost, opakování, uvádění příkladů do praxe, samostatný prostor k projevu žáka či podání učiva zábavnou formou jsou základní stavební kameny dobrého vyučování, kvalitní přípravy a od nich se odvíjejících pozitivních výsledků.

Učím na malotřídní vesnické škole. Počet žáků v našem zařízení je variabilní podle množství narozených dětí a pohybuje se v rozmezí 20 až 40 dětí. V tomto školním roce navštěvuje základní školu 21 dětí rozdělených do dvou tříd. Nízký počet dětí ve třídách umožňuje fantastický prostor pro výuku bez stresu, časového omezení či nedostatku prostoru pro jednotlivé žáčky. Každé dítě v takovéto skupince je důležité, jedinečné a nepřehlédnutelné. Každé dostane svůj prostor pro sebevyjádření a projevení svých kvalit, každé najde svůj obor, ve kterém může před ostatními zazářit, každé má dostatek možností a času k překonání svých slabín. Spojením několika ročníků v jedné třídě se děti učí samostatnosti, sebeovládání a soustředění na samostatnou práci, ale přichází na řadu i vzájemná pomoc, porozumění si s jinou věkovou skupinou, spolupráce. Naše děti se učí nejen od pedagogů, ale i vzájemně jeden od druhého a někdy si teprve na konci vyučování uvědomí, kolik se v rámci hry naučily bez sebemenší námahy.

Jako ředitelka jsem pyšná na naši malou školičku, kde děti volně přecházejí mezi hrou a soustředěním. Hrají si ve svých třídách jako doma v pokojíčku, všechno si mohou osahat, očichat, případně i ochutnat. Dělá mi radost, když rodiče říkají, že si jejich ratolest bere k lékaři aktovku a zatajuje nemoc, aby mohla jít do školy. Jsem hrdá, když slyším z velkých škol, že naši žáci byli výborně připraveni, a věřím, že i Komenský by z nás měl radost.

Mgr. Eva Petříková, učitelka

ZŠ Donovalská, Praha 4-Chodov

Domnívám se, že řada Komenského myšlenek nalezne uplatnění i v soudobém školství.

Například: „Naši učitelé nesmějí být podobni sloupům u cest,

jež pouze ukazují kam jít, ale sami nejdou.“

Těžko by v dnešním světě obstál kantor, který se do výuky aktivně nezapojuje, je pouze tím, kdo vykládá, nikoli tím, kdo vede žáky ke vzdělávání.

„S pomocí knih se mnozí stávají učenými i mimo školu, bez knih nebývá učený nikdo ani ve škole.“

Žáky vedeme k pravidelné četbě již od prvních let ve škole, přibližně od třetí třídy si vedou kulturní a čtenářský deník. Četba má vést k rozšiřování slovní zásoby, i když některé literární skvosty na našem trhu o tom příliš nesvědčí.

Mým celoživotním krédem jsou tyto dvě Komenského myšlenky:

„Všeliké kvaltování toliko pro hovada dobré jest.“

„Bud' příjemný a milý ve tváři, vlídný a zdvořilý ve způsobech, přívětivý a pravdomluvný ústy, vroucí a upřímný srdcem, miluj a tak milován budeš.“

Mgr. Alena Dobečková, ředitelka

Základní škola a Mateřská škola Lichnov

Jmenuji se Alena Dobečková a letos v září jsem oslavila krásných 35 let.

Bohužel 35 let pracovních na Základní škole v Lichnově. Sem jsem chodila jako žákyně, pak jako paní učitelka a nyní tu pracuji ve funkci ředitelky.

Při vstupu do školy mě každý den ráno v 6.30 přivítá obraz staršího zasmušilého pána s plnovousem...

... Jan Amos Komenský.

„Dobrý den!“

A tím pro mě celý školní den začíná.

J. A. K.

„Ve své knize Dvěře jazyků otevřené se zamýšlím nad významem výuky cizích jazyků.“

Mistře, víte, že vyučuji druhý cizí jazyk – němčinu. Znalost cizích jazyků, ta nemůže nikomu uškodit! A vysvětlete žákům pravý význam slov Himmel, Herr, Gott!

J. A. K.

„Pro další žáky jsem připravil něco z metafyziky, optiky, astronomie, zeměpisu, dějepisu, počtářství, měřičství a chronologie.“

Jene, proto fyziku, zeměpis a dějepis vyučujeme už od 6. ročníku dvě hodiny týdně.

Jen počtářství říkáme nyní matematika. Tu mám také ráda a svým žákům říkám, že matematika je vlastně takové kouzlení s čísly.

J. A. K.

„V mé knize z roku 1653 Jak lenivost ze škol vypuditi jsem napsal, že ve školách tedy cokoli se dělá, ať slouží a napomáhá budoucímu životu.“

Mistře, to je povinná školní četba pro všechny naše žáky, učitele i správní zaměstnance.

Vaši knihu si všichni přečetli tam i zpátky a myslím si, že naši žáci pod vedením zdatných pedagogů úspěšně bojují s lenivostí, neboť každý měsíc vznikne na naší škole zajímavý projekt či experiment.

ZÁŘÍ

V ekologicko-vědomostní soutěži Lichnovští chytrolíni se žáci 3. až 5. ročníku umístili na 1. místě.

ŘÍJEN

Za Stavby budoucnosti – projekt VŠB-TU Ostrava získali žáci 8. ročníku 1. místo.

LISTOPAD

Ušoun Rušoun na stopě Karlu IV. – celorepubliková vědomostní soutěž pro žáky školní družiny.

J. A. K.

„Napsal jsem i Informatorium školy mateřské, živou encyklopedii Schola ludus neboli Škola hrou.“

Amosi, bez hry by to nešlo, přece platí, kdo si hraje, nezlobí.

A já mám nyní roli Ledové královny.

Na závěr si půjčím i Vaše slova, Mistře:

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělávat.“

Tak na shledanou zase zítra, Amosi!

*Dvoustranu zpracovaly: Jana Jenšíková a Věra Vortelová
Foto: Marek Jenšík a archiv učitelek*

^
Jirka Houska u svého obrazu
s kongamatem

Na křídlech tajemna a pozitivní energie

Tajemná atmosféra, nástiny neznámého či tušeného – to všechno k adventu a Vánocům prostě patří. Proto vás zveme na netradiční návštěvu k malíři a fotografovi Jirkovi Houskovi. Jeho obrazy se před dvěma lety dostaly do sbírek Národní galerie. To mu bylo teprve osmadvacet.

Jak ses dostal k malování?

Moje máma je akademická malířka, takže jsem v tom od malička vyrůstal a malování pro mne byla jakási přirozenost. Ono je samozřejmostí, že děti malují, ale někomu to zůstane, někomu ne.

Takže jaký byl tvůj první obrázek? Kdy jsi začal jako dítě s malováním? A bylo něco jinak?

Začínalo to těmi typicky dětskými kresbami, i když jsem měl od počátku tendence hledat plnou formu, než kreslit takové ty jednoduché

čárkové postavičky, které děti běžně dělají. Ale už v té době, od dvou a půl roku, mne zajímala kryptozoologická a paleontologická témata: třeba když jsem ve třech čtyřech letech maloval nějaká africká zvířátka, vždycky tam bylo mezi nimi mokele mbembe jako nezbytná součást africké fauny.

Ve třech letech? Jak ses k tomuto tématu vůbec dostal?

Poměrně náhodou. Jeden tátův kolega námořník, protože táta je námořník a jezdil na moři, přivezl tehdy takovou zahraniční knížku o pravěku. Kupodivu to nebyl Burian, ty moje první obrázky dinosaurů, se kterými jsem se jako dítě seznámil. Vlastně dodnes ani nevím, co to bylo za autora. No a tam jsem poprvé viděl tyranosaura, triceratopse, anatosaura, ornithomima a další dinosaury a začalo mne to velice zajímat. To mi bylo dva a půl a od té doby mne to nepustilo.

To si pamatuješ nebo ti to vyprávěli?

To si kupodivu vyloženě pamatuju: jak ten pán přišel a dal mi tuhle knížku. To je jeden z mých nejranějších silných zážitků.

Cesta k Burianovi

Kdy přišel na řadu Burian? Protože přece jenom je z tvých obrazů jeho vliv cítit...

To bylo brzy potom, asi ve čtyřech pěti letech jsem dostal první knížky s Burianem a samozřejmě mne ovlivnil. Jeho obrázky jsem si velmi oblíbil, považuju ho za opravdového mistra.

Byl jsi v jeho muzeu?

Tam jsem přímo nebyl, ale v jedné sbírce jsem viděl celou řadu jeho obrazů, zejména těch na paleontologické téma, které patří k mým nejoblíbenějším. Tam jsem měl možnost si je prohlédnout opravdu zblízka. Já ho mám strašně rád a přesto, jak je známý, považuju ho za nedoceneného autora, protože v Národní galerii vedle Kupky Burian prostě není, i když by tam být měl. Ale na druhou stranu, pokud se týká mé malby, rozhodně se nechci stát nějakým Burianovým pokračovatelem, jak jsem už byl dokonce kdesi označen, nebo někým, kdo na něj navazuje.

Nevím, jak by vypadaly moje malby, kdybych Buriana neznal, ale zároveň se snažím, abych ho nekopíroval, abych z něj přímo nevycházel. Jistěže mne inspiruje, ale asi stejně jako třeba Velázquez, Delacroix anebo Hynais.

Portréty mě učila máma

Chodil jsi někam do výtvarné školy anebo tě učila malovat matka?

Já jsem ve všem býval spíš samorost, žádné li-dušky ani kroužky umění jsem nenavštěvoval a teprve na střední jsem se dostal k tomu, že mne učili nějakí učitelé. Ty zásadní věci mi vždycky řekla máma, která umí vynikající portréty.

Tak odtud vítr fouká. Ve svém loňském katalogu z výstavy v pražské Alex Art Gallery totiž zmiňuješ, že děláš především portréty.

Ale to se asi od té doby trochu změnilo, ne?

Portréty mne provázejí celou dobu, ty považuju za stěžejní malířské odvětví, kde se ukáže úplně nejvíc. Kdo zvládne portrét, dokáže namalovat úplně všechno.

Říká se také, že každý dobrý malíř musí především umět namalovat koně?!

Asi je to pravda. Každý malíř by měl umět namalovat živého tvora a ten kůň, protože má krátkou srst a složitou anatomii, bude asi ono. Ale kromě toho vím, že kdo umí namalovat portrét, který se podobá, tak umí určitě namalovat i toho koně.

Namalovat portrét, který se podobá, jak říkáš, tě tedy naučila máma?

Ano. Zatímco na akademii mne pan profesor Beran naučil všechny věci týkající se skladby barev, jak má fungovat obraz jako celek a vůbec všechno kolem malby.

**Zásadní věci mi
vždycky řekla
máma, která
umí vynikající
portréty.**

Karetko

V

>>

**I když ne
všechno vidím
optimisticky,
vždycky si tam
hledám nebo
najdu nějakou
pozitivní
skulinku.**

Dobrý portrétista je psycholog

Řekni mi tři zásadní rady, jak nejlépe namalovat portrét.

První je naučit se vnímat celou hlavu, jak vypadá. Vztahy vzájemných proporcí. Od nich se potom dostat k tomu, jak vypadají jednotlivé detaily. To jsou nezanedbatelné věci, jako třeba položení koutku úst, což jsou všechno jemné nuance, ale hrají roli. No a potom je třetí věc, kterou lidi vynechávají, a tou je vyjádření osobnosti portrétovaného.

A to je právě ten klíč!

Pochopení řeči těla, mimiky a všech věcí kolem nich. Je třeba strašně důležité znát hlas toho člověka. Vědět, čím je, co dělá, zkrátka s ním chvilku mluvit. Pak je ten výsledek úplně jiný, než když maluju třeba podle fotky, kte-

rou jsem sám nemohl pořídit, což je opravdu krajní případ.

To ale znamená, že musíš být taky tak trochu psycholog.

Určitě. Psychologie mne baví, zajímám se o mnohá její zákoutí.

Dá se tedy říct, že člověk-malíř, který nemá tyto empatické schopnosti, není schopen namalovat dobrý portrét?

Určitá schopnost empatie by tam měla být, a když třeba někoho maluju a dokončuju takové ty zásadní rysy podoby, dokonce se přistihnu, že se snažím tvářit jako on. Pokud se maluje nějaká expresivní věc, kde jsou dynamické výrazy, napětí, třeba i rvačka a podobně, přiznám se, že u toho různě krčím čelo, cením zuby a tak podobně, takže možná tam probíhá

vcítění do toho konkrétního člověka, kterého maluju.

Když pak třeba končíš portrét, toho člověka máš pořád před sebou nebo už jen domalovááš z paměti? A jak dlouho takový běžný portrét vzniká?

Každý malíř by se měl nejdřív naučit malovat podle živého modelu, ale i já teď často realizuju podle fotek, protože je to časově velice náročné. Málokdo má dneska čas, aby pózoval dvanáctihodinovky. Těch dvanáct hodin je ale jenom jedna fáze, protože portrét obvykle trvá řadu dnů. Takže si ty lidi nafotím a samozřejmě je pro mne důležité, abych si fotky mohl udělat sám, protože ve chvíli, když je fotím, už vzniká kompozice. Tehdy už začínám přemýšlet o tom, jak ten obraz bude vypadat, jaký bude mít formát, co je v pozadí a tak dál. A hlavně je to zase příležitost, kdy s portretovaným komunikuju. Můžeme spolu mluvit, vidím jeho pohyby. Někdo si stoupne jako monolit, jiný se strašně vrtí, někdo mlčí, někdo nezavře pusou.

Od mokele mbembe k vodníkovi

Jak tedy maluješ portréty třeba yettiho nebo vodníků, tedy bytostí, které jsou spíš legendární než reálné?

Tak to je úplně nejtěžší, protože si je musím vymyslet. Yettiho si nemůžu vyfotit, takže když jsem dělal rekonstrukce podob opolídí pro knihu Jaroslava Mareše Stezkami záhadných zvířat, samozřejmě jsem se díval, jak vypadají současní lidoopi, jakou mají srst horské gorily a oranguta-

ni. Ale ohromnou část je tam potřeba si vymyslet, protože třeba ten yetti má mít lidské rysy, vzhledem k životu v chladném prostředí by tam měla být jiná stavba nosu, než mají lidoopi, než má gorila. Musím si to vyřešit v podkresbě, v podmalbě, případně už v nějaké skice, která třeba může být formou fotomontáže. A pak musím i během samotné malby hledat, což je náročné.

Kromě malby a fotografie vyvíjíš i nějakou jinou uměleckou činnost?

Píšu písničky. Jsou to básničky s pár akordy a jednoduchou zpěvovou linkou, párkrát do roka s tím někde vystoupím, ač rozhodně nemám nějaký absolutní sluch.

A téma?

Tématem jsou zase ty věci, které mne baví. Je tam hodně z mytologie, sci-fi, historie a třeba i těch tajemných věcí, to celé propojeno s přírodními vědami.

Mám rád věci, které dopadnou dobře

Většinou působíš dojmem, že jsi velice optimistický člověk, usměvavý, pohodový. Je to tvoje skutečná tvář či jenom image?

Myslím si, že ta optimistická složka u mne převažuje. A i když ne všechno vidím optimisticky, vždycky si tam hledám nebo najdu nějakou pozitivní skulinku. To je třeba i v mých písničkách. Rád zpívám o poměrně temných věcech, ale vždycky to tam dopadne dobře anebo to končí nějakým pozitivním náznakem. De facto jsem

^
Mokele na souši

< Pan profesor Beran

< Hvozdy z vlaku

<< Autoportrét s posledním mamutem

MgA. Jirka Houska se narodil v Praze roku 1985, vystudoval Střední uměleckou školu Václava Hollara a posléze Akademii výtvarných umění v Praze, konkrétně pak v ateliéru profesora Zdeňka Berana. Věnuje se především figurální malbě, nejvíc portrétům. Mezi jeho časté náměty patří i krajina, ale také vyhynulá či neznámá zvířata, což souvisí s jeho zájmem o přírodní vědy, jako jsou paleontologie a kryptozoologie. V poslední době se nebrání ani fantazijským postavičkám, aktuálně v čele s vodníky či duchy pralesa, tu a tam v souvislosti se sci-fi výjevy. Od roku 2013 je zastoupen ve sbírkách Národní galerie v Praze. Má za sebou celou řadu samostatných autorských výstav, několik společných a velké množství skupinových výstav doma i v zahraničí. Posledním jeho zásadním počinem jsou podmanivé ilustrace ke knize Stezkami záhadných zvířat známého českého kryptozoologa a cestovatele Jaroslava Mareše.

spíš optimista, ale to samozřejmě neznamená, že bych se jen chechtal.

Co ti v poslední době udělalo největší radost?

Samozřejmě vyjití už zmíněné knížky Stezkami záhadných zvířat, kterou jsem ilustroval. Protože Marešovy knihy jsem četl od dvanácti, a když mne s ním můj kamarád Vojta Kačírek seznámil, udělalo mi to obrovskou radost. Reprodukce v knize dopadly nad očekávání, což je velmi důležité. Asi před sedmi lety jsem založil na internetu skupinu s názvem Kryptozoologie, kam se časem začali přidávat všichni zájemci o tuto tematiku. Tam jsem se seznámil s Vojtou Kačírkem, a když jsme pak různě diskutovali o tajemných zvířatech, zjistil jsem, že chodí na přírodovědeckou fakultu, kterou mám asi sedm minut od domu. A jednou ho vidím, jak nese štos knížek. Šel zrovna od Jaroslava Mareše, který se ho náhodou zrovna ptal, jestli nezná nějakého malíře. A on mu řekl, že náhodou zná jednoho, který se velmi zajímá o kryptozoologii. A tak to celé vzniklo.

V souvislosti s vydáním knihy teď probíhá i výstava mých obrazů v pražské Alex Art Gallery. Zase to ale neznamená, že bych teď chrlil jenom obrazy tajemných zvířat, i když se to aktuálně setkává s úspěchem. Není dobré, když se člověk příliš zaměří na jednu věc, která má právě úspěch.

A jaká témata plánuješ do budoucna?

Na příští rok připravuju výstavu zaměřenou na lidské oči a vedle toho oči různých zvířat. Variabilita očí v živočišné říši, to je zase něco nevyčerpatelného.

Když se ještě dotkneme tvé oblíbené přírody: jistě nemáš rád, když ji někdo ničí a ubližuje zvířatům.

No samozřejmě! To je ostatně věc, která souvisí i s tou kryptozoologií. Osobně jsem totiž toho názoru, že řada těchto zvířat by měla zůstat legendami. A v případě jejich objevení by měla být zajištěna jejich ochrana, protože dneska kdyby vyšel najevo nějaký převratný kryptozoologický objev, okamžitě se tam objeví lovci, kteří to budou chtít mít vycpaný nad krbem, i kdyby tam byla vyhlášena rezervace. Tahle refugia jsou oblasti o rozloze třeba půlky Francie, takže nejdou ani uhlídat. Stačí se podívat na to, jak je to dnes se slony a nosorožci.

Proto jsem rád, že se znám s Arthurem Sniegonem, který s opravdu osobní účastí zachraňuje slony v Africe. Teď je v Kongu, na podzim při-

jede a já jsem rád, že mu mohu pomoci alespoň jako výtvarník. Připravujeme sérii triček a z toho výtěžku se pak kupují obojky, které zaznamenají výstřel, aby tam mohli strážci rezervace vyrazit. Úžasná věc, kterou vyvinuli na Moravě. Dále pak drony nebo i takové věci jako ploty z chilli papriček, které chrání úrodu, aby ji slon nezdupal a domorodci ho pak nezastřelili.

Ještě mi řekni, čím se baví Jirka Houska, když zrovna netvoří? Vím, že třeba ještě učíš v různých kurzech zájemce malovat. Ale je něco, co s tvorbou vůbec nesouvisí? Někdo kouká na televizi, na filmy, jiný čte, poslouchá muziku nebo třeba chodí po lese...

Tím, jak nemám žádnou pracovní dobu, u mne je to všechno propojené. Třeba když chodím po lese, mám s sebou foťák; když čtu nějaké knížky, většinou přírodovědné nebo literaturu faktu, zase v tom hledám inspiraci. Když třeba poslouchám nějakou hudbu, zase mne najednou něco napadne.

Takže se dá říct, že ty jsi srdcem stále v umění, v tvorbě?

Rozhodně to nejde oddělit. Podle mne je to takový přirozený způsob.

Díky, to беру. A rozumím.

Text: Luboš Y. Koláček

Foto: archiv J. Housky

Malíř Jirka Houska pozdravuje všechny čtenáře AGE a v duchu naší soutěže Srdce s láskou darované jim nakreslil toto symbolické mokele-srdíčko.

Jejich život je mu vším

HELPPES[®]

Věděli jste, že na rozdíl od vodících psů, na jejichž výcvik stát přispívá až 350 000 Kč, je výcvik psů asistenčních a signálních odkázaný pouze na vaše dary? Psi vycvičení díky vaší pomoci pomáhají lidem s postižením každý den s oblékáním či nákupem, dokáží otevřít lednici, nebo dokonce i zavolat pomoc. Není proto divu, že pro člověka s handicapem je takový pes nepostradatelným pomocníkem.

www.helppes.cz

Jak můžete pomoci vy? Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru DMS HELPPES na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč. Helppes získá 28,50 Kč. Více na www.darcovskasms.cz.

Tanec nad rýžovými koláčky

Lehkost a eleganc, s níž vaří Sota Sakuma, připomíná pohyby tanečníků tradičního tance butó. Ale co je pro česko-japonskou rodinu z pražské Troje běžné, byste hledali v Sotově domovině jen obtížně. O domácnost tam totiž pečují výhradně ženy.

Zatímco se z kuchyně šíří charakteristické vůně japonských pokrmů, vzpomínáme s jeho manželkou Evou na každoroční prázdninové pobyty jejich čtyřčlenné rodiny u prarodičů ve vesnici uprostřed panenské přírody na ostrově Honšú. A protože v Česku se blíží vánoční svátky, přichází řeč také na nejvýznamnější svátky v zemi Nippon. Asi každý ví, že Vánoce se v buddhistické zemi neslaví. Štědrý den je pro Japonce běžným pracovním dnem a jeho odlišnosti si všimnete jen díky tomu, že v obchodech někde narazíte na Santa Clause a některé mladé Japonce zahlédnete na slavnostnější večeři nebo v McDonaldu.

Šogacu

Největším svátkem v roce je pro Japonce napříč generacemi Nový rok (Šogacu), s nímž se pojí řada tradic a zvyklostí. Japonské domácnosti se na něj připravují důkladným úklidem, aby přivítaly další rok v čistém prostředí. Pojí se s ním především několikadenní příprava a konzumace tradičních jídel a návštěva šintoistického nebo buddhistického chrámu, kde Japonci prosí bohy a bůžky o příznivý rok.

Na přípravě pokrmů se podle možností podílí celá rodina. „Manželovi rodiče se již čtyřicet

> S japonským dědečkem před oltáříčkem

<
Z tvorby Evy Sakumy
v

let scházejí se svými sousedy a známými na přípravách nejtradičnějšího japonského jídla, rýžových koláčků mochi, které musí všichni na Nový rok jíst, aby byli zdraví a rodině se dostalo štěstí. Celý objem rýže se nakoupí společně a náklady se rozpočítají podle objednávky jednotlivých účastníků. Do veliké kamenné mísy podobné hmoždíři, postavené na mohutné dřevěné koze, se nasype uvařená speciální rýže s vysokým obsahem lepku, zalitá trochou vody, kterou pak muž zpracovává velkou paličí na těsto. Žena si v míse se studenou vodou namáčí ruce a horkou rýží obrací... buch, obrat, buch, obrat. Musí být pohotová, aby jí tam nezůstaly ruce. Rýže se stlouká tak dlouho, až vznikne běloučká, průsvitná hmota podobná našemu žužu.

Pak se těsto rozprostře na velkou dřevěnou desku, tvoří se z něho koláčky, proužky a další tvary, zdobí se rybičkami, mořskou řasou, černými fazolemi podle libosti a fantazie a ochucují se třeba sójovou omáčkou. Přípravují se na slano i na sladko. Většími koláčky v podobě figurek, ozdobených ovocem a zelenými větvíčkami bambusu nebo borovice, se zdobí domácí oltáříček. Při těchto slavnostních hostinách se bohužel občas stává, že seniorům uvázne kousek špatně rozkousaného hutného a lepkavého koláčku v krku, pomoc se dostaví pozdě a zadusí se,“ popisuje náročnou přípravu Šogacu a úskalí konzumace laskomin Eva Sakuma Jelínková. A pak že jsou nebezpečné jen kosti z našeho kapra...

< Pití čaje je rituálem. Čaj zalitý horkou vodou se šlehá bambusovou metličkou

Na oslavy si Japonci připravují různé speciality, podobně jako Češi vánoční cukroví. Balí je do ozdobných lakovaných krabiček (jubako) s několika přihrádkami. Každý pokrm symbolizuje něco jiného. Jí se hůlkami a všichni z jedné krabičky. Například krevety a pohankové těstoviny symbolizují dlouhý život, sledě plodnost apod. Do slavnostních jídel se používají různorodé přísady, které se liší podle rodinných zvyklostí a regionů. K pokrmům se pije hlavně pálenka saké, která může být i nealkoholická, a pivo.

K novoročním oslavám patří návštěva svatyní a chrámů (hacumunde). Lidé se modlí za zdraví své a svých blízkých, za štěstí apod. Podle Evy Sakumy sice během svátků navštěvují chrámy miliony lidí, ale ve víře jsou současní Japonci spíše vlažní a v neposlední řadě oceňují dny volna. Účast na novoročních chrámových obřadech by se dala připodobit k naší štedrovečerní návštěvě Rybovy České mše vánoční.

Dušíčky v parném létě

Druhým nejvýznamnějším japonským svátkem jsou Obon, v překladu buddhistické dušíčky. „I když Sotovi rodiče nepatří mezi praktikující buddhisty, tradičně si – jako většina Japonců – připomínají památku svých zemřelých předků. Zajdou se pomodlit do chrámu, ozdobí oltáříček s jejich jmény umístěný v klasicky zařízeném pokoji, z okurky nebo lilku vyřežou koníky, na

^
Sotovy loutky

^
Soto s dětmi na výletě

> S maminkou před dveřmi chrámu

nichž mají duše zemřelých přicestovat, položí je na lotosový list před oltáříček a zapálí borovicová dřívka. Silný a vonný dým signalizuje duším, kudy vede cesta k jejich potomkům. Když se potom po večerech procházíte údolím, kde bydlí kromě manželových rodičů desítky seniorů, se zatajeným dechem pozorujete, jak za moskytiérami v oknech tradičních japonských příbytků probleskují plamínky svíček v domácích oltářících, jež svítí na cestu duším nebožtíků,“ vzpomíná na atmosféru japonských dušiček malířka Eva Sakuma.

Tradice a modernita

Japonci během několika staletí přejali a přetvořili k obrazu svému čínské vzory. U písma šlo o pozoruhodný úspěch, jenž umožnil rychlý rozvoj ostrovní společnosti. Způsob přejímání je u Japonců velmi pragmatický – přejímají jen ty hodnoty, které považují za přínosné. Tuto schopnost pragmatického přístupu k přejímání cizích vlivů prokázali i v pozdější době, zejména v 19. a 20. století.

Hlavní zásluhu na pronikání čínské vzdělanosti měl buddhismus, který se v osmém století stal státním náboženstvím a začal se šířit po celé zemi. Postupně se mísil s původním japonským náboženstvím – šintoismem, jež se mezi ostrovy vyvíjelo od začátku našeho letopočtu. Šintoismus je přírodní náboženství, jehož podstatou je uctívání přírodních sil a ochranných „božstev“, která ovládají přírodní jevy. Spočívá výlučně v kultu a rituálech, nikdy si nevytvořil náboženskou nauku ani institucionální hierarchii.

„Proto se obě hlavní japonská náboženství – buddhismus a šintoismus – významně odlišují od křesťanství. Víra, že v přírodě a všem živém se skrývá bůh, je tam všudypřítomná. Všude cítíte k přírodě respekt a ohleduplnost. Tento přístup přetrvává zejména na venkově, kde lidé častěji než ve městech, s budovami konstruovanými s ohledem na možná zemětřesení, zažívají důsledky přírodních pohrom. Například naši japonští rodiče mají vedle domu postaveného v tradičním japonském stylu stále připraven automobil s nejn nutnějšími potřebami na krátkodobé provizorní přežití v případě příchodu tajfunu, který je tam častý,“ připomíná paní Sakuma respekt Japonců k přírodě, po staletí posilovaný zkušenostmi s životem v nevyzpytatelné, krásné, ale i kruté přírodě.

Text: Věra Vortelová

Foto: archiv rodiny Sakuma

EVA SAKUMA (*1975, Praha)

Známa česká malířka. Její tvorbu silně ovlivňuje japonská kultura, s níž se seznamuje především díky manželovi, a časté cesty s rodinou k příbuzným do Japonska. Hlavním inspiračním zdrojem autorky jsou buď její vlastní fotografie krajín, měst, zátiší a lidí, případně i zajímavé archivní snímky. Žije a pracuje v Praze. Hovoří plynne japonsky.

SOTA SAKUMA (*1977 Aiči, Japonsko)

Umělecký loutkář, performer a tanečník. V Japonsku vystudoval textilní design a v letech 2002–2005 absolvoval na katedře alternativní a loutkové scénografie na pražské DAMU u Petra Matáska. Od roku 2000 žije a pracuje v Praze. Sotovy loutky jsou zastoupeny ve sbírkách muzeí i v mnoha soukromých sbírkách po celém světě. Japonská veřejnost je může obdivovat a koupit v tokijském obchodě s galerií Puppet House, v níž má Sota Sakuma od letošního listopadu samostatnou výstavu u příležitosti desátého výročí spolupráce s touto institucí. Jeho drobné loutky se staly součástí několika samostatných i skupinových výstav a jsou zde pravidelně nabízeny milovníkům loutkářského umění. Hovoří plynne česky. S manželkou Evou Sakumou Jelínkovou má dvě děti – devítiletého Seidžiho a šestiletou Jasmínku.

V Japonsku
všude cítíte
respekt
k přírodě
a ohleduplnost.

Dveře koncertních sálů dokořán

Vstupte bez obav, s trochou vnímavosti a otevřenosti. To stačí.

„Hledáme nejrůznější cesty, jak bourat bariéry, jimiž je klasická hudba obklopena,“ říká v úvodu našeho rozhovoru ředitelka Filharmonie Brno Marie Kučerová. Vášnivou posluchačkou klasické hudby se stala už ve čtrnácti letech, což jednoznačně nasměrovalo její další životní cestu. Ta ji na začátku roku 2013 přivedla k jednomu z největších hudebních těles ve střední Evropě. Pravou odměnu a naplnění, jak sama říká, nachází ve tvářích posluchačů, které hudba nadchne. Některé posté a některé úplně poprvé.

Na koncert rovnou z práce

Rozhodla jste se pomyslné dveře, za kterými orchestr hraje, více a více otvírat veřejnosti. Přicházejí noví posluchači?

Před dvěma lety jsme se poprvé zapojili do Muzejní noci. Sídlíme v nádherném Besedním domě a máme co ukazovat. A lidé byli ochotni stát pětihodinovou frontu, aby se k nám mohli podívat! Většina z nich na koncertě nikdy nebyla, přestože okolo Besedního domu jezdí možná denně tramvají nebo autem. Předvedli jsme jim nejen dům, ale samozřejmě i hudbu. Lidé byli fascinovaní a ptali se, zda mohou přijít na koncert, když klasické hudbě nerozumějí. Tato mentální překážka stále existuje. A není se čemu divit, protože opravdu jen zlomek populace má to štěstí, že má rodiče, prarodiče nebo učitele, kteří koncerty klasické hudby navštěvují. Většina v tom „plave“ a musí cesty složitě hledat.

Pro někoho může být překážkou už samotné prostředí koncertního sálu, společenské oblečení. Mají posluchači příležitost vidět hudebníky v nějakém méně formálním programu?

Máme řadu, která se jmenuje Mladá krev a nese podtitul Hudba zblízka. Jsou to koncerty komorní hudby, na nichž se prezentují studenti českých, evropských i světových vysokých hudebních škol, kteří u nás jsou na dvouleté praxi v orchestru. Hlediště je uspořádáno naprosto atypicky, v sále není pódium a posluchači sedí okolo hudebníků, mají je téměř na dosah. Osvětlení jsou jen muzikanti, lidé sedí ve tmě. Na tyto koncerty mohou jít rovnou z práce v neformálním oblečení. A přesně tohle mnoha posluchačům vyhovuje.

Iniciovala jste také flash mob, kdy brněnská filharmonie hrála v nákupním středisku Vaňkovka Smetanovu Vltavu. To byl velký krok klasické hudby směrem k lidem. Jak reagovali? A co říkáte na hudbu, která běžně v nákupních centrech hraje?

Chtěli jsme dostat hudbu ven z uzavřených koncertních sálů. Lidé byli překvapeni a najednou zjišťovali, jak je to úžasné, cítili, že v nich hudba vzbuzuje emoce, které nikdy nezažili. Bohužel hudba, kterou jsme běžně v restauracích, obchodech i v autobusech obklopeni, je komerční a příliš hlasitá, lidé už ji ani nevnímají.

S vaším příchodem vstoupily do Besedního domu také jazz a world music. Jak na ně publikum reaguje?

Během své práce v České televizi jsem viděla, že v zahraničí jsou jazz, world music a moderní tanec automaticky součástí nabídky klasické hudby. Tyto věci spolu hodně souvisejí a jsou pro stejné nebo podobné publikum. Ve sféře jazzu a world music se pohybuje mnoho fantastických hudebníků, je to velmi sofistikovaná hudba. A pokud někdo přijde na koncert špičkového jazzového klavíristy, je hodně pravděpodobné, že přijde o týden později i na koncert klavíristy, který bude hrát klasickou hudbu. Zájem o tyto žánry je velký a lidem se líbí, že na ně jdou do klasického koncertního sálu.

Děti jsou nejotevřenější

Říká se, že nejotevřenějším publikem jsou děti. Chodí k vám na koncerty i ty hodně malé?

Čím jsou děti menší, tím slabší zábrany mají. Živá hudba je pro ně všem, který přijímají naprosto přirozeně. Pro děti od tří do deseti let máme speciální rodinné abonmá. Má už velkou tradici a je vždy vyprodáno jako první. Děti chodí na koncerty v doprovodu rodičů nebo prarodičů. Na těchto koncertech se zaměřujeme na úplné základy hudby. Jeden pořad z letošní nabídky se jmenuje Jak se na co píská a fouká a ukazuje dětem, jak lze vyloudit zvuk foukáním a pískáním, od sportovních píšťalek přes flétny, různé dechové nástroje až po píšťaly u varhan. Jiný díl je zase zaměřen na bicí nástroje. Děti uvidí, jak se vytváří rytmus, jaké zvuky jednotlivé nástroje vydávají. A setkají se i s netypickými nástroji, jako je třeba psací stroj, pro který existuje koncert s doprovodem orchestru.

Vyzkoušeli jsme také program s názvem Mozartův efekt. To je koncert pro nastávající rodiče. Název jsme převzali z výsledku studie, která prokázala vliv hudby na ještě nenarozené děti, především na vytváření mozkových spojů a na vývoj mozku. Tyto koncerty proběhly už dva a oba byly vyprodány. Když jsem se podívala z balkonu do hlediště, bylo v sále 250 budoucích miminek. Byl to krásný pocit. Budoucí rodiče se tak vlastně stávají naším publikem, často to jsou lidé, kteří na naše koncerty nechodili a jdou až kvůli miminku. Celým večerem je provází muzikoterapeutka, navrhuje, jak by mohli poslouchat, kdy zavřít oči, jak hudbu vnímat. Hudba je speciálně vybírána, převážně klasicismus a baroko, nejúčinnější vibrace mají flétna a harfa.

Baví mě
vytvářet
podmínky pro
to, aby mohli
hudebníci tvořit
a pracovat
a aby lidé
mohli chodit
na koncerty
a užívat si
radost z hudby.

>>

▼

S dirigentem Jiřím Bělohlávkem

První věc, která mne ve světě zaujala, bylo to, že nikde ve městech nebyla na koncerty reklama. Když jsem se ptala proč, dozvěděla jsem se, že jsou koncerty stále vyprodány a reklamu nepotřebují.

Děti dnes nacházejí své hrdiny a vzory hlavně mezi herci nebo sportovci. Filharmonie je však také velmi úspěšný tým, který sklízí vavříny doma i v zahraničí. Jak byste dětem své hrdiny představila?

Filharmonie Brno je prestižní orchestr, do kterého se muzikanti dostávají po mnoha výběrech. Mají za sebou vysokou hudební školu a procházejí náročným konkurzem. Jsou to nesmírně talentovaní lidé, kteří celé své dětství a mládí věnovali hraní na svůj hudební nástroj. Stali se špičkovými profesionály. Hudební kariéra je však během na delší trať a jejich výkony musí být neustále perfektní. Nesmí se stát, že to „někdy nevyjde“. Plán činnosti orchestru vzniká až s tříletým předstihem. Vše je naplánováno do posledního detailu, od not, nástrojů, zkoušek, přesunů, pronájmů, hotelů, dirigentů, sólistů přes propagaci a prodeje vstupenek. Za tím vším stojí zhruba dvacetilenný tým manažerů.

Jak dlouhé jsou zahraniční cesty a jak se vlastně takový orchestr stěhuje?

Nyní nás čeká zájezd do Japonska a bude trvat dvacet dní, včetně cesty. Orchestr vystřídá tři různé koncertní programy; v Japonsku chtějí především českou hudbu, tedy hlavně Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetanu a jejich slavné skladby. Je to industrializovaná země, orchestr se bude přesouvat pouze z letiště do hotelu, autobusem do sálu a zpět do hotelu a takto stále, po celém Japonsku. Vše je předem zajištěno do posledního příjezdu, na minuty přesně. Největší nástroje si půjčujeme na místě nebo je posíláme. Pokud cestujeme po Evropě, jede orchestr dvěma autobusy a kamion

veze všechny nástroje a oblečení. O všechno se stará koncertní manažerka. Plánuje ubytování, zkoušky, přesuny, akustické i generální zkoušky.

O manažerských snech

Ve světě hraje filharmonie v krásných, velkých a moderních sálech, Brnu koncertní sál prozatím chybí. Jaká je šance, že se projekt Janáčkovy kulturního centra, který už mnoho let existuje, definitivně probudí k životu?

Během turné s mezzosopranistkou Elinou Garančou vystřídal orchestr ty největší sály ve Frankfurtu, v Hamburku a dalších německých městech. V Japonsku jsou koncertní sály, které mají 2000 až 4000 míst k sezení. Z brněnské filharmonie se v takových prostorech stává jiný orchestr. Nejenom, že jinak zní, ale najednou se muzikanti poprvé dobře slyší a mohou správně reagovat. Až mne dojmá, jak úžasných výkonů jsou hudebníci schopni poté, co zde zkusí v nedostačujících podmínkách. Proto cítím, že jedním z mých největších úkolů je prosadit stavbu nového koncertního sálu. Nyní se už vedle Besedního domu vytvořilo staveniště, město projektu fandí, existuje i shoda napříč stranami. A tak věřím tomu, že v Brně bude nový koncertní sál světové úrovně. To je něco, na co tu zatím vůbec nejsme zvyklí. První věc, která mne ve světě zaujala, bylo to, že nikde ve městech nebyla na koncerty reklama. Když jsem se ptala proč, dozvěděla jsem se, že jsou koncerty stále vyprodány a reklamu nepotřebují. Vjem z takových špičkových sálů je úplně jiný, neumíme si

^
Standing ovation
pro brněnskou filharmonii

>>
Filharmonie Brno ve svém
domovském Besedním domě

ho vůbec představit. V našem případě je to skok z 19. do 21. století.

Jaké jsou vaše další manažerské sny?

Druhý velký cíl souvisí s hudebníky a jejich finančními podmínkami. Vzhledem k jejich profesionalitě a k tomu, co do své práce vkládají, je jejich hodnocení neadekvátní, pohybuje se pod průměrem české mzdy. Je to problém všech českých orchestrů, proto musíme společně napnout síly a pokusit se tuto situaci zvrátit. V porovnání se zahraničím jsou podmínky hudebníků tristní a vede to k tomu, že ti nejlepší odcházejí jinam.

Vraťme se k vaší koncertní sezoně a k posluchačům. V hledišti se prolínají různé generace, změnilo se v posledních letech složení publika?

Stále ještě je většina našich posluchačů starších. Říká se, že časem nebude žádné publikum, ovšem říká se to už 200 let. Myslím, že to hodně souvisí s životním rytmem a stylem. Studenti na koncerty chodí, přestože mají hodně různých zájmů. Lidé v produktivním věku mezi 30 až 50 lety jsou pak pohlceni prací, rodinou nebo kariérou a těžko si do programu vmáčknou návštěvu koncertu. Starší posluchači kupují abonmá, mladí pak kupují vstupenky spíše nahodile, pár dní před koncertem. Preference se v průběhu života mění, člověk se vyvíjí a objevuje stále novou hudbu. Je zajímavé, že hodně našich abonentů je z technických oborů. Potřebují jiné vjemy a vyvažují své technické myšlení. Náš nejstarší abonent začal na filharmonii chodit v roce 1942 a stále chodí. Pro nejstarší posluchače jsou však mnohdy večerní návštěvy koncertů náročné. Vloni jsme proto zavedli veřejné generálky.

Aktuální koncertní sezona je šedesátá v pořadí a obnáší přibližně 100 koncertů a ještě čtyři festivaly. Jako jediná v republice předkládá Filharmonie Brno svým posluchačům hodně náročný a progresivní program, ve kterém nechybí méně známá díla a soudobá hudba. Přesto ho lidé s nadšením přijímají a koncerty jsou vyprodané. Jak se vám to podařilo?

Snažíme se koncerty sestavovat tak, aby vždy zaznělo něco klasičtějšího a zároveň něco nového. Zajímavé je, že nepoučení posluchači velmi dobře reagují na soudobé věci, nejsou ničím zatíženi. Tradiční posluchači se trochu bojí, zpočátku měli pocit, že je v programu mnoho neznámých jmen. Poté, co však náročnější sezonu vyzkoušeli, byli nadšení, protože se jim otevřely nové sféry. Začali nám věřit, poznali, že vybíráme dobře.

Které koncerty doporučíte právě těm „nováčkům“ v poslechu klasické hudby?

Je těžké doporučovat. Důležité je, aby byl člověk vnímavý, přirozeně zvědavý a neměl předsudky. Každý koncert přináší něco zajímavého. Bude tady například David Greilsammer, což je švýcarský klavírista, který zároveň od klavíru diriguje orchestr. Sólistkou sezony je velká hvězda, německá houslistka Alina Pogostkina. Ta se představí celkem třikrát, pokaždé s jiným programem. Izraelská flétnistka Sharon Bezaly bude hrát koncert, který byl napsán přímo pro ni, na flétnu ze 24karátového zlata.

Časopis AGE vyhlásil letos už podruhé soutěž Srdce s láskou darované. Komu byste své srdce darovala vy?

Je hodně těžké vybrat jednoho člověka. Ráda bych proto věnovala srdce všem, těm na pódiu i za ním, kteří dělají muziku proto, aby pak viděli nadšené oči posluchačů, a kteří přispívají k tomu pocitu blaha, jenž hudba přináší.

Text: Vlasta Piskačová

Foto: archiv brněnské filharmonie

PhDr. Marie Kučerová

(*1959 v Brně)

Po studiu muzikologie na Masarykově univerzitě byla v letech 1982 až 1984 odbornou pracovnící Památníku Leoše Janáčka, od roku 1982 pak působila v České televizi, kde mj. řídila dramaturgii Centra hudební a divadelní tvorby ČT Brno, poté se stala manažerkou vývoje ČT Brno. V roce 2013 byla jmenována do čela Filharmonie Brno.

*V době uzávěrky tohoto čísla Age k nám přicházely poslední přihlášky do druhého ročníku naší výtvarné a literární soutěže
Srdce s láskou darované.*

Posílaly nám je dětské kolektivy z mateřských a základních škol, školních družin, domovů dětí, uměleckých škol a další.

Za všechny zaslání práce děkujeme!

Ti nejlepší získají hodnotné ceny a zúčastní se slavnostního setkání v historických prostorách Poslanecké sněmovny PČR, jejíž předseda převzal nad soutěží záštitu.

Soutěž vyhlásují a pořádají

Záštitu

Patron

Mediální partner

Hlavní partner

Partneři

Pravidla soutěže

Účastníkem soutěže se mohly stát kolektivy z mateřských a základních škol, družiny, kolektivy dětí z dětských domovů, ZUŠ, mateřských center a ostatní dětské kolektivy v maximálním počtu 30 dětí/kolektiv, které splní stanovená pravidla.

Soutěžní byly fotografie vyrobeného srdce (nebo srdcí) a text libovolného žánru, z něhož bude zřejmé, komu je srdce určeno a proč. Soutěžící mohli nahrát do přihlášky až čtyři fotografie a video dokumentující proces tvorby i předání. Porota bude hodnotit celý tento proces!

Přihlášku bylo možné podat prostřednictvím webových stránek www.srdceslaskou.cz. Podáním přihlášky soutěžící dávají organizátorům soutěže automaticky souhlas s publikováním svých příspěvků a fotografií.

Cíle soutěže

Podpora tradičních lidských hodnot, jako jsou láska, přátelství, rodina, vzájemná úcta.

Podpora týmové práce a rozvoj tvůrčích dovedností dětí.

Radost z vlastnoručně vytvořených výrobků i z darování, sdílení radosti v kolektivu.

- Soutěžilo se v období od 15. 9. do 15. 11. 2015.
- **Letošní novinkou byly 2 kategorie (u smíšených skupin rozhoduje věk u převažujícího počtu dětí) a zvláštní cena:**
 - Základní škola (3. až 9. ročníky),
 - Mateřská škola + 1. a 2. ročníky ZŠ,
 - **Zvláštní cena za Originální design – Světlo na cestu (v rámci kategorie ZŠ; 3. až 9. ročníky).**
- Soutěž vyhodnotí porota do 31. 3. 2016.
- Výsledky zveřejní časopis AGE v jarním vydání 2016; v průběhu roku 2016 pak budou v AGE postupně uveřejňovány jednotlivé příběhy, fotografie, rozhovory s vítěznými týmy, reportáže atd.
- Od 20. 12. 2015 do 31. 3. 2016 bude na webu www.srdceslaskou.cz probíhat veřejné hlasování, které určí TOP 10 z pohledu veřejnosti.
- Slavnostní setkání vítězů všech tří kategorií i hlasování se uskuteční ve druhé polovině dubna 2016 v historických prostorách Poslanecké sněmovny PČR v Praze, jejíž předseda Jan Hamáček převzal nad soutěží záštitu.

POROTA

JAN SCHMID
předseda poroty,
zakladatel a ředitel
Studia Ypsilon

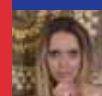
JIŘÍ LÁBUS
za studio Ypsilon

MAREK EBEN
za studio Ypsilon

JAN JIRÁŇ
za studio Ypsilon

JANA JENŠÍKOVÁ
za společnost ANTECOM,
vydavatele časopisu AGE

JAN VÍCHA
za společnost OPTYS,
partnera časopisu AGE

IVANA UVÍŘOVÁ
za společnost OPTYS,
partnera časopisu AGE

MONIKA KRAJČOVIČOVÁ
autorka námětu soutěže

Soutěží se o tyto ceny:

KATEGORIE ZÁKLADNÍ ŠKOLY (3. až 9. ročník)

1. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 30 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (minimálně 3 celostrany),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Cena pro školu/zařízení:

- vybavení 1 třídy (místnosti) energeticky úsporným LED osvětlením značky Filák včetně pasportizace v hodnotě 30 000 Kč.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- třídní relaxační pobyt v lázních Luhačovice pro 2 osoby ve čtyřhvězdičkovém boutique hotelu Radun,
- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

2. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 20 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,

- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

3. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 10 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,

- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),

- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

4.–10. místo:

- balíček s překvapením (ze sortimentu firmy OPTYS).

KATEGORIE MATEŘSKÉ ŠKOLY + 1. a 2. ročník ZŠ

1. místo:

- příspěvek v hodnotě 10 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

2. místo:

- příspěvek v hodnotě 6000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

3. místo:

- příspěvek v hodnotě 3000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

Všichni účastníci obdrží originální holografické odznaky Srdce s láskou darované od firmy Filák a drobné dárky ze sortimentu KREATIV OPTYS.

Vítězné týmy budou informovány e-mailem do 31. března 2016.

Předání cen se uskuteční v dubnu 2016 na slavnostním setkání v historických prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Zvláštní cena v rámci kategorie ZŠ (3. až 9. ročníky): **ORIGINÁLNÍ DESIGN – SVĚTLO NA CESTU**

V rámci kategorie Základní škola (3. až 9. ročníky) jsme vyhlásili zvláštní cenu za designové řešení – Světlo na cestu, v níž soutěžící vymýšleli vlastní osvětlení své cesty.

O co se soutěží?

Speciální odborná porota pro tuto cenu, v jejímž čele stojí přední český průmyslový designér Martin Tvarůžek a jednatel společnosti Filák Jan Filák, určí vítězný kolektiv, jemuž firma Filák zrealizuje sen. Tedy navrženou lampu mu vyrobí a nainstaluje. Kromě toho vítězný kolektiv pozveme na dubnové setkání v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, kde všichni obdrží drobné dárky. Více na www.techedu.cz.

Hlasování na stránkách www.srdceslaskou.cz

Nezávisle na hodnocení poroty soutěže Srdce s láskou darované bude v termínu od 20. 12. 2015 do 31. 3. 2016 probíhat hlasování na stránkách www.srdceslaskou.cz, kde uveřejníme všechny došlé příspěvky do soutěže Srdce s láskou darované, 1. a 2. kategorie (netýká se soutěže o zvláštní cenu Originální design – Světlo na cestu). Tímto může kdokoli dát hlas tomu týmu, jehož práce se mu bude líbit. Každému však pouze jeden.

V konečné fázi pak počty hlasů vyhodnotí počítač a zveřejníme TOP 10, které z tohoto veřejného hlasování vzejdou. Ten kolektiv, který se umístí na prvním místě, pozveme v dubnu na setkání vítězů do Poslanecké sněmovny PČR. Členové všech deseti pak obdrží drobné dárky.

Divadelní legenda Studio Ypsilon **je již druhým rokem patronem** soutěže Srdce s láskou darované

Studio Ypsilon Praha (familiérně Ypsilonka) vzniklo v šedesátých letech původně v Liberci a dnes je jedním z předních českých divadel, které je díky svému originálnímu stylu jedinečné. Toto divadlo je natolik charakteristické svým osobitým rukopisem, komunikativností, autenticitou a otevřeností ke všemu tomu, co žijeme (i ke své vlastní seberealizaci), že v tomto nastavení lze hovořit i po padesáti letech o určitém nestárnutí. Ypsilonka a Srdce s láskou darované mají navíc několik společných myšlenek, a protože je soutěž určená pro školní kolektivy, chceme vám představit především Ypsilonku hravou a třeba napovědět těm, kteří ji ještě neměli možnost poznat a na vlastní oči vidět některé z kultovních představení, že setkání s ní bývá inspirativní a plné zábavy.

^
Jak to tenkrát bylo a kdo za vším stál, kdo nejspíš vyprovokoval W. A. Mozarta k napsání několika uměleckých hitů, jež zůstávají nezapomenutelné pro příští časy a jsou srovnatelné vždy s tím nejlepším? To vám odhalí nové představení Ypsilonky Sežeňte Mozarta!

Autorskou, koncepční a tvůrčí silou Ypsilonky zůstává osobnost Jana Schmida (zakladatele, režiséra, autora), pro jehož vidění je charakteristické vědomí ne definitivnosti věcí, rozporuplnosti světa, které se vždy znovu nalézají ve stadiu zrodu. „Založil jsem ho sice, ale ono vzniklo jakoby samo, jakoby z nějaké náhody, dokonce možná z chyb dějin. Marasmus doby, tupost, stojaté vody a neschopnost čehokoli byly asi tou první motivací a okolností, že vznikla Ypsilonka, a jevílo se mi, že má divadlo jak společensky, tak umělecky nějakou novou šanci. Stalo se to zřejmě v té pravé chvíli, v pravém čase a právě na tomto místě. Prostředí kolem mě bylo jako zahrada a stačilo jen zalévat, zbavovat se plevele a okopávat a kypřit půdu.“

Tvůrčí metoda tohoto divadla bývá označována jako kolektivní improvizace. Improvizace jako otevřený způsob vnímání světa. Jde o autorské doplňování se často různorodých nápadů všech členů souboru ve všech fázích zrodu díla a s tím spojenou nutnost učit se poslouchat jeden druhého, být pohyblivou součástí celku. Představení vždy vzniká v aktivní tvůrčí souhře, a proto když byl v loňském roce vyhlášen první ročník soutěže Srdce s láskou darované, Jan Schmid nadnesl návrh, aby nebyla pro jednotlivce, ale pro celé kolektivy: „Je pro mě zajímavé to, že nejde o záležitost jednotlivce, ale že chceme něco vytvořit společně, v týmu, což vyžaduje shodu všech a dobrý

nápad, na němž bude mít každý svým způsobem podíl. Čili předpoklad je umět se domlouvat na vzájemnosti. Bylo by ideální, kdyby zkušenost, kterou mladí účastníci soutěže získají ze vzájemného respektu, měla smysl i do jejich dalšího života. Vždyť člověčenské kvality jsou mnohdy důležitější než talent, který se samozřejmě předpokládá. Rovnou, když začneme pracovat, je však vždy třeba tvořivě „zaměstnávat“ celého člověka, celé jeho tělo i ducha. Pěstovat vstřícné pocity dřív než to, na co stačí náš rozum.“

Nejen s vědomím těchto myšlenek vznikají více než padesát let na půdě Ypsilonky, sídlící dnes v samém centru Prahy ve Spálené ulici, všechny mnohovrstevnaté inscenace (namátkou Praha stovětátá, Škaredá středa, Muž na větvi, T. G. M. aneb Masaryk v kostce, Sežeňte Mozarta!, Drama v kostce 2 nebo chystaný Swing se vrací neboli o štěstí a další), v nichž si každý najde „to své“. K typické rodinné příjemné atmosféře malého studiového divadla, kterou v něm při návštěvě představení zažijete, patří i setkávání s herci. A koho můžete v Ypsilonu potkat? Jiřího Lábusa, Martina Dejara, Janu Synkovou, Jana Jiráně, Oldřicha Navrátila, Jiřího Korna, Marka Ebena, Jaroslava Kretschmerovou, Petra Vacka, Petra Vrška a řadu dalších.

*Text: Aneta Filipová
Foto: archiv Studia Ypsilon*

VÁNOČNÍ SOUTĚŽ O VOLNÉ VSTUPENKY DO YPSILONKY

Jako patron soutěže Srdce s láskou darované se Ypsilonka rozhodla obdarovat čtenáře AGE divadelním zážitkem, tedy deseti volnými vstupenkami na představení do konce sezony 2015/2016.

Soutěžní otázka:
Která adaptace opery NENÍ v současné době na repertoáru Ypsilonky?

- a) Prodaná nevěsta
- b) Figarova svatba
- c) Rusalka

Soutěžní otázku lze zodpovědět do 31. 12. 2015 na homepage webu www.age-management.cz. Výherce budeme informovat do 15. 1. 2016 a jejich jména uveřejníme i v prvním AGE 2016. Vstupenky zašleme výhercům poštou nebo bude možné si je po dohodě a potvrzení výhry vyzvednout od 31. 1. 2016 na odpolední pokladně divadla. Více informací o divadle na www.ypsilonka.cz.

Pozn.: Vstupenky dodá Studio Ypsilon po dohodě pouze na vybraná představení.

<

Kmenová ypsilonká inscenace T. G. M. aneb Masaryk v kostce je plná skvělých hereckých osobností. Nahlíží na Prezidenta Osvoboditele humorně a v nových souvislostech, ovšem s úctou

^
Síla je v sehraném týmu. Zakladatel firmy Gumex Jan Sedláček (druhý zprava) se svými syny Dušanem (zcela vpravo) a Liborem a dcerou Janou Lagovou

S poctivostí nejdál dojdeš

„Do první třídy jsem jako jediný kluk chodil v bílých botečkách. Ostatní spolužáci nosili boty různých barev, ale v bílých nechodil nikdo. A tak se mně smáli, že mám holčičí boty. Ony totiž holčičí opravdu byly, zdědil jsem je po starší sestře. Byl jsem z toho hodně smutný, ale čas všechno vyléčil. Do druhé třídy už jsem dostal boty hnědé. I když byly obnošené po jednom kamarádovi, byl jsem rád, že nejsou bílé.“ Tak vzpomíná po bezmála šedesáti letech na své první školní zážitky zakladatel firmy Gumex Jan Sedláček. Čas si s ním opravdu hodně zahrál, ale také mu nahrál: příležitosti, které díky nesmírné vůli, odvaze a pracovitosti dokázal proměnit v úspěch a vybudovat prosperující rodinné podnikání.

Hrátky s osudem

Dětství Jana Sedláčka, to byly hlavně pole, louky a zvířata. Tedy práce na poli, dělání sena na lukách a starost o krávy, koně a mnoho jiných hospodářských zvířat. Jeho táta byl totiž soukromý zemědělec a všechno bylo nastarováno tak, aby v práci na statku pokračovaly i děti. Osud tomu však chtěl jinak. „Otec se dva roky bránil vstupu do společného hospodaření v JZD, ovšem v roce 1959 nátlaku podlehla. A tak jsme téměř o všechno přišli. Zůstalo nám asi padesát arů, které jsme obdělávali, a abychom na práci se zvířaty nezapomněli, dalo nám JZD do naší stáje mladý dobytek, o který jsme se starali. Až mnohem později jsem pochopil, jak asi tenkrát muselo mému otci být,“ vypráví a k mému údivu dodává, že ho přesto práce na poli a okolo zvířat bavila a uvažoval o hospodaření na svém. „Říkal jsem si, že rodinná tradice zemědělců musí pokračovat a poměry se někdy musí obrátit.“

Jan se stal poštovním úředníkem a později vedoucím pošty v Moravském Písku na Hodonínsku. Po dvacetiletém poštmistrování odešel do tehdejšího Řempa, nicméně na zemědělství nezanevřel a stále snil o tom, že bude hospodářit na vlastní půdě, a čekal... Přišel rok 1989, jenže navrácení půdy trvalo dlouho. V roce 1994 se rozhodl, že už dál čekat nebude a pokusí se o vlastní podnik. A tak se třemi známými založili v pronajaté garáži velkoobchod a vrhli se do podnikání po hlavě.

Libor, Dušan a Jana

„Bylo mi jasné, že sám člověk nic nedokáže a že síla je v dobrém týmu. Proto jsem se hned od počátku snažil k firmě přivést děti. Věděl jsem, že se dokážou zapálit pro dobrou věc a dají do práce veškerou sílu. A taky přinesou nové znalosti a čerstvý vítr. Sám jsem tehdy neměl o technických věcech moc ponětí,“ říká Jan Sedláček. A jak to tenkrát viděli jeho dva synové a dcera?

Jako první začal v roce 1994 v rodinné firmě pracovat Libor: „Tehdy mi bylo dvacet, pracoval jsem krátce jako celník a strašně se mi to nelíbilo. Takže když mi táta nabídl práci, příliš jsem neváhal, i když jsem tenkrát smysl podnikání moc nechápal. Ale chtěl jsem tatku podpořit. Bydlel v paneláku a jezdil starou škodovkou. Myslím, že jsem ho tehdy přesvěd-

čil svým přístupem, jak získávat zákazníky. Tehdy nebyl internet, a tak jsem jejich adresy hledal na výrobcích v obchodě a zapisoval si je do tlustého sešitu,“ usmívá se dnešní marketingový ředitel, kterého práce s klienty stále nesmírně baví.

Jeden z veletržních stánků

U moderní digitální rezačky

Rodiče nám
dali hlavně
důvěru
a příležitost.
A to je
to největší,
co mohou
rodiče dětem
dát.

Přibližně půl roku po Liborovi začal v rodinné firmě pracovat i syn Dušan, který byl absolventem Střední odborné školy ve Valticích a po maturitě nastoupil do lokomotivního depa na zácvik pro práci strojvedoucího. Do Gumexu přišel z pozice mistra na dílně u firmy Konečný v Uherském Ostrohu. Z rodiny má největší technické znalosti a dovednosti a hned od počátku se zasloužil o rozvoj logistiky, informačních technologií a rozšiřování firmy o další

zázemí a pobočky. Dnes je ředitelem Gumexu, a když se ho zeptáte, na co je nejvíc pyšný, odpoví, že na lidi, které má kolem, protože lidi jsou základ.

Rok po Dušanovi nastoupila do Gumexu i Jana. Ta vždycky snila o tom, že bude zdravotní sestrou, ale nakonec vystudovala technickou průmyslovku. Brzy po maturitě jí otec nabídl, aby se k bratrům přidala. Vzpomíná, jak nejprve prošla celou firmou, od vystavování faktur přes lepení štítků na zboží až po pozici prodejce a nákupčího. S tím, jak se společnost rozrůstala a přibývali zaměstnanci, narůstala i „práce s lidmi“ a vznikla potřeba budovat personalistiku. „Bratr Libor usoudil, že bych v tom mohla být dobrá, dal mi důvěru a své manažerské zkušenosti – a postavil mě rovnou před první pohovor s novým zaměstnancem. A tak jsem se stala personalistkou,“ vzpomíná na začátky v nové profesi dnešní zkušená personální ředitelka Jana Lagová.

Z garáže na výsluní

Začínali v pronajaté garáži s pár lidmi a dnes, po více než dvaceti letech, mají kromě moderního zázemí centrály firmy ve Strážnici pobočky v Brně, Praze a tři na Slovensku. Celkem přibližně 140 zaměstnanců, 12 tisíc zákazníků a 13 tisíc čtverečních metrů skladové, výrobní

a provozní plochy. A zhruba 300 milionů ročních tržeb. Bez jejich výrobků z pryže a plastu by leckterý složitý stroj vůbec nefungoval. Denně například jen ve Strážnici vyřídí přibližně 260 výrobních příkazů. A firmu vlastní rodinný tým společně.

„Přežili jsme několik změn vlád i společenského klimatu a daří se nám neustále zvyšovat hospodářský výsledek a růst. Ale i tak jsme nezapomněli, z čeho jsme vznikli. Chceme zachovat rodinného ducha naší firmy, do něhož patří mimo jiné taky slušnost a vstřícnost k zaměstnancům i klientům. Naším mottem je, že s pozitivostí nejdál dojdeš,“ říká Dušan Sedláček.

„Rodiče nám nedali auto, dům, nic takového, dali nám hlavně důvěru a příležitost. A to je podle mne to největší, co mohou rodiče dětem dát. Pro mne je nejdůležitější, že nás v roce 2000 náš otec přizval do vedení firmy, v níž jsme už dlouho pracovali. To bylo Gumexu šest let. A od té doby si hrajeme na ředitele,“ usmívá se Libor Sedláček. „Ano, dá se říct, že si ve firmě všichni hrajeme a snažíme se, aby nás to bavilo a aby to bavilo i naše zaměstnance. To je snad taky důvod, proč se v ní, doufám, všichni cítí tak dobře a jsme také tak vnímáni i svými klienty a okolím.“

Na otázku, jak se mu spolupracuje se sourozenci, odpovídá, že je to super, protože byli vy-

chováni k tomu, aby pracovali v týmu a nezáviděli si a také se uměli postavit k dílu. „Nikdo z nás práci nedělá jen pro peníze. Nejsme žádní boháči, hodně investujeme do firmy a naším největším společným bohatstvím je Gumex,“ dodává s tím, že se taky báječně doplňují. Zatímco jemu sedí obchod a marketing, Dušan je technicky nadaný a dokáže si poradit s nejděním technickým oříškem a Jana to umí s lidmi a je výborná personalistka.

A jaká je role otce zakladatele? „Táta je finančním ředitelem a obrovskou přirozenou autoritou, která nad námi bdí a kontroluje nás všechny. Ne proto, aby našel chybu, ale aby to příště bylo správně. Čeho si na něm vedle obrovské pracovitosti, houževnatosti a férovosti nejvíc cením, je to, že nám dal šanci podílet se na vedení firmy ve správný okamžik. Nečekal, až bude starý a bez energie, ale nechal nás růst vedle sebe. Přál bych nám všem, abychom druhým dokázali v ten správný moment dát prostor pro jejich životní šanci,“ uzavírá Libor Sedláček naše vyprávění. A jestli by chtěl, aby ve firmě pracovaly i jeho děti? „Samozřejmě ano, ale spoléhat se na to nedá. Především bych chtěl, aby byly šťastné. Koneckonců lidé z Gumexu si zaslouží ty nejlepší šéfy bez ohledu na to, zda budou z našeho rodinného klanu.“

Text: Jana Jenšíková

Foto: archiv Gumexu a M. Jenšík

Gumex, spol. s r. o.

Společnost založil v roce 1994 Jan Sedláček a postupně do ní přibral své děti. Stále je duší firmy a působí ve funkci finančního ředitele. Syn Dušan je ředitelem společnosti, Libor marketingovým ředitelem a dcera Jana Lagová personální ředitelkou. K modernímu sídlu ve Strážnici přibýly časem pobočky v Brně, Praze, Bratislavě, Žilině a Košicích. Firma má celkem cca 140 zaměstnanců a obsluhuje více než 12 000 zákazníků, z nichž převážnou část tvoří výrobní a servisní firmy. Specializuje se na pryžové a plastové výrobky dodávané na míru podle požadavků klienta. V loňském roce přesáhly její tržby 300 milionů Kč.

Perníkové Vánoce

ČOKOLÁDOVÉ HRUDKY OD PANÍ JANUROVÉ

8 dkg másla
8 dkg moučkového cukru
1 lžíce mléka
1 lžíce kakaa
1 lžíce solamylu
1 lžíce krájené pomerančové kůry
5 dkg krájených mandlí
nebo oříšků

Suroviny kromě oříšků vložíme do rendlíku, mícháme nad parou, až je směs horká a začíná houstnout. Vsypeme oříšky a zamícháme. Na pečicím papíru tvoříme malé hromádky, které necháme ztuhnout.

Ty pak můžeme vložit do papírových cukrářských košíčků.

Svátky na konci prosince by měly být šťastné a veselé. Ale také voňavé. Jehličím a smolou z ozdobeného stroměčku, jemným dýmem z občas sfouknutých plamínek svíček, z prskajících prskavek a hlavně z cukroví. Od vanilkových rohlíčků přes kokosové kuličky až třeba po vosí hnízda sedící na piškotu. A také po dobrotách z perníku. Na ty jsme se byli zeptat v Pardubicích. Majitelka firmy JaJa – pardubický perník, paní Jarmila Janurová, mne nechala nahlédnout, jak v její provozovně tyto sváteční dobroty, tak tradiční pro krajské východočeské město, vznikají.

Chtěl jsem pro čtenáře AGE získat nějaký originální recept. Ale přiznám se, že jsem se ptal jen opatrně. Je jasné, že je to obchodní tajemství, ale za co dostala tato firma nedávno další ocenění Chuťovka roku, paní Janurová přece jen s trochou oprávněné pýchy objasňuje:

„Jde o sváteční cukroví z máslového těsta, které je doplněné různými oříšky, přichucené kakaem, vanilkou, marmeládou, trochou kávy, karamelu a mohla bych vyjmenovat dalších skoro dvacet ingrediencí podle druhu perníčku. Jsem ráda, že jsme za to dostali nejvyšší ocenění nejen od odborné poroty pod patronací Senátu naší republiky, ale dokonce i od novinářů, kteří se té akce zúčastnili.“

Až na kakao jen české suroviny

Pro pardubický perník zde používají výhradně české suroviny. Samozřejmě s výjimkou kakaa, které se v našem podnebném pásu nepěstuje, ale důsledně se kontroluje jeho kvalita, způsob dovo-

zu i skladování. Ostatní suroviny jsou převážně regionální. Nejdůležitější z nich je med. Jak jsem se dozvěděl, bez kvalitního medu perníček za čtrnáct dní ztvdne, přestane nenávrtně chutnat, až se nakonec rozdrobí. A je jedno, zda se použije med luční či lesní. Záleží na jeho kvalitě. Na Pardubicku je prý dost včelařů, kteří umí dodat výborný produkt ze svých úlů, skvělý je i z Kolínska a třeba až z moravské Lednice. Všechny katastrofické medové vize z televizní obrazovky a z tisku zatím nemusíme brát tak vážně, protože přes různé nemoci postihující včelstva je podle mé průvodkyně nejen pro výrobu perníku výborného medu dost. Pro jistotu všechny dodávky této vzácné suroviny před přidáním do těsta projdou hygienickou kontrolou. A jak zdůraznila paní Janurová, kontrola kvality a nezávadnosti se týká samozřejmě nejen medu, ale všech přísad, ze kterých pak vznikne chutný perník.

Ten správný recept na výrobu výborného pardubického perníku mne přece jen nenechal v klidu. Tak jsem to zkusil znovu.

„Kromě medu, o němž jsme už hovořili, do těsta patří mouka, cukr, koření, bez kterého by neměl perník svoji typickou chuť. Jde o směs. Badyán, hřebíček, trochu pepře, anýz, fenykl, do některých perníkových minidezertů třeba i chilli papričky,“ pokračuje hlava úspěšné rodinné firmy.

Perníkové speciality

Zajímalo mne, zda lze upéct také bio či dia perník. „Dia perník lze udělat,“ potvrzuje majitelka. „Ale suroviny od čokolády, medu až po marmeládu, bez nichž by to nebyl dobrý perník, jsou v podobě dia natolik drahé, že by asi bylo hodně složité takové drahé perníčky prodat. Ale když se ptáte na podobné zvláštnosti, zkusili jsme perník bezlepkový. Jeho výroba je výjimečně náročná, ale pustíme se do ní. Maminky dětí, které nemohou jíst lepek, už si k nám hledají cestu. Po splnění vánočních objednávek to rozjedeme.“

A jaká je letos vánoční nabídka? Samozřejmě tradiční pardubické perníkové chaloupky. Od nejmenších až po ty hodně velké, některé speciální podle přání a předlohy zákazníků. Všechny samozřejmě zasněžené. A taky betlémy. Novoroční péefka a drobné ozdoby na větvíčky vánočních stromků. Sněhuláci, zvonečky, vločky a další zimní motivy, svícný a z Pardubic samozřejmě i podkovy a koňské spřežení, které přiváží dětem dárky. Jsou to desítky motivů. A takřka na všem je bílková poleva, někdy i trochu zdravé sněhové přibarvená.

Tyto vánoční i jiné perníčky vydrží při dobrém skladování více než půl roku. V suchém vytopeném pokoji a za oknem na přímém slunci jim to nesvědčí. Neroztají, ale zblednou. Proto je lepší nechat je v celofánu, jak byly expedovány. Pak se do nich prý můžete pustit. Budou čerstvé. Tak prý dopadnou i ty, které firma paní Janurové již s určitou tradicí vystavuje vždy před Vánocemi v jednom luxusním pražském hotelu. Je to vlastně perníkové městečko. Kostel, nádraží, škola, mlýn, koňské spřežení, zasněžené stromy a domy.

Každopádně něco speciálního si můžete objednat až na příští Vánoce. Pro letošek už se objednávky nepřijímají. Velké zakázky se vyřizují koncem léta, menší na podzim. V zimě seženete už jen to, co lze koupit přímo v pardubické firemní prodejně. Je pochopitelné, že velký betlém, aby byl opravdu hezký a propracovaný, skutečně nejde udělat ze dne na den.

Obklopen tou voňavou krásou jsem se paní Janurové musel zeptat, zda peče také doma. „Nic doma nepeču. Před Vánocemi jsem v provozovně od šesti do šesti, někdy i déle. Moje recepty se pečou ve firmě. Třeba linecké slepované, kakaové trubičky, ořechové vánoční pečivo a další. Ale kolegyně, které mají malé děti, chtějí provonět předvánočně byt a taky přimět své potomky, aby té krásné rodinné vánoční atmosféře pomohli. Tak se do toho pustí i s nimi.“

Šťastné, veselé a provoněné.

Text a foto: Jiří Frey

**Jaja Pardubice
je jedním
z partnerů
naší soutěže
Srdce s láskou
darované.**

**Všem vítězům,
které pozveme
na slavnostní
setkání do
Poslanecké
sněmovny,
upeče
perníková
srdíčka.**

<
Jarmila Janurová zvládá kromě
řízení rodinné firmy bravurně
i cukrářské řemeslo

Když se lidi
smějou,
nestárnou.

SCHODY DO NEBE

Jindřicha Krause

Hudební skladatel, textař, kytarista a knižní nakladatel Jindřich Kraus (1946), také však grafik, znalec papíru a speciálního uměleckého hlubotisku, ve svých devětašedesáti otec šestileté holčičky, která se kupodivu narodila ve stejný den a hodinu jako Jindrův vnuk, jen o pouhých osm minut později. „Tyhle věci se mi dějí,“ dodává k tomu prostě. Matkou holčičky je umělkyně, malířka, grafička a šperkařka Alexandra Hejlová. Společně tvoří poněkud neobvyklý, byť neobyčejný, navzájem se inspirující rodinný tým. Není kolem nás mnoho takových jedinců, natožpak takových rodinných týmů. Náš rozhovor začínáme tematicky u Santa Krause.

Co tě čeká před Vánoce?

Hraju pro seniory, dělám pro ně vystoupení, které se většinou jmenuje Jindřich Kraus vás baví. Ale mám i pořad Santa Kraus přišel mezi vás, převlíknu se do santaclausovského a rozdávám dárky, samozřejmě jsou to většinou knihy. Nicméně se snažím, aby se senioři bavili, aby si nějakým způsobem bystřili mozek, dávám jim různé otázky a chci na ně odpovědi formou příběhů, které sbírám do podobné knihy, jako jsou už mnou vydané Krafasy. Za vyprávění zase rovnou dávám odměny. Pak spolu zpíváme písničky: učím je nějaké lehké věci – a řekl bych, že ty babičky a dědečky to baví. Většinou tam jsou nicméně ženy, protože mužů se bohužel vysokého věku tolik nedožívá, a ty mi připomínají mou mámu. I proto to dělám rád, i když je to docela náročné. Poctivě si dělám scénář, což sebere hodně času. Tuhle jsem se nasmál, protože jsem říkal těm seniorkám: „Vy si děláte srandu, ale mně dá dost práce, hlavně abych se neopakoval, když někde hraju pravidelně, aby to pokaždé bylo nějakým způsobem zajímavý a jiný.“ A ony mi říkaly: „Ale pane Kraus, to vůbec nemusíte. My si to stejně nepamatujeme! My jsme rádi, že přijdete...“

Ty sám ostatně taky nejsi nejmladší?!

Přesně tak, oni si všichni myslí, že jsem mladší, ale já jim říkám, že jsem taky senior a jediný, co je na mně možná jiný, je fakt, že mám malou dceru. I v tomhle věku.

Tak kolik ti je?

Příští rok mi bude kulatě sedmdesát.

A tvé ženě?

Čtyřicet pět. A tak jim říkám, že i v tomto věku – já se tím nevytahuju, ale že i v tomto věku člověk může žít poměrně naplno, že nikdy není na nic pozdě. Na tohle téma jsem napsal několik písniček, jako třeba Pojďme mládnout smíchem a tak. Když se lidi smějou, nestárnou. To je možná i můj případ, protože já sám, i když jsem někdy naštvanej, se snažím hodně věcem smát. Ostatně, co jiného člověku zbývá?

Vlastně on i ten samotný fakt, že máš mladou ženu a malé dítě, tě nakopává k životu, anebo je tam ještě jiný základ?

Říká se, že člověk mládne, když má mladou ženu a malé dítě. Ale není to pravda, spíš nemá čas. Nemám čas myslet na to, že mne trápí choroby. Kdybych byl někde sám, asi bych víc podléhal tomu, že mne tady bolí a tady bolí.

Co to znamená „nemám čas“?

Pracuju, mám nakladatelství, skládám hudbu, texty, protože ti senioři zdaleka nejsou moje hlavní náplň. To je pro mne spíš taková dobrovolná činnost, na kterou si víceméně vydělávám hudbou určenou ke komerčnímu využití. Mám například podepsanou smlouvu s TV Šlágr. Zde jsem natočil komplet třinácti videoklipů pod názvem Penzion Slunce. Tam je už například zařazena i nově nazpívaná píseň Takový schody do nebe.

Veslavný hit Takový schody do nebe!

Málokdo ví, že jsi jeho spoluautorem.

Jak to vzniklo?

Když mi bylo zhruba sedmnáct, vystupoval jsem v kabaretu, který se jmenoval Pražská kabaretní scéna, kamarádil jsem s Karlem Kopecským, který už bohužel není mezi námi, a spolu jsme i skládali. Obvykle tak, že jsme se opili ruskou vodkou, on hrál na piano, já na kytaru. A jednou přinesl text na Takový schody do nebe. Zkoušel jsem to na kytaru a říkám: „Co, Karle, kdyby to bylo takhle?“ On na to, že je to výbornej nápad: „Tak já ti přidám devatenáct písniček a nech si to ochránit u OSY.“ A já mu v těch šestnácti říkám: „Ále! Já nic chránit nebudu. Dej mi láhev vodky a jsme vyrovnaný.“ No, z písničky se stal hit, dostala Zlatého slavíka, ale já už ho o ty práva neuháněl, protože to byl vývoj. Ale pořád jsem tu písničku nosil s sebou v hlavě, zpíval jsem ji na vojně. Ještě než byla známá a slavná, už jsem ji dávno zpíval a hrál. A vyhrával jsem s ní i nějaké menší soutěže. Dneska se to nějak proláklo, takže abych i víceméně dokázal, že je to pravda, natočil jsem podobnou písničku, která se jmenuje Chvilke ke hvězdám. Má stejnou harmonii, kterou jsem schopen vytvořit. A to byl taky vlastně první impulz, že jsem se nakonec začal věnovat víc hudbě než nakladatelství.

Jak dlouho máš nakladatelství?

Od roku 1992.

A co tě to napadlo, muzikant – a nakladatelství?

Svého času jsem obchodoval s papírem, s velkými formáty pro tiskárny. Původně jsem vyučený v polygrafii, takže jsem už předtím knihy zpracovával. Zaměstnaný jsem byl jako leptař hlubotisku, což je obor, který dnes už neexistuje. Pracoval jsem na Smíchově ve velké tiskárně Svoboda, vyráběly se tam knihy a časopisy, třeba Mladý svět se tam tehdy tiskl. Dnes už hlubotisk ani neexistuje.

Doporučuji
dělat ty
správné věci
a ty pak dělat
dokonale.

No dobře, začal jsi obchodovat s papírem, ale jak ses dostal k nakladatelství?

Asi tak: mí rodiče měli vždycky rádi černý humor, což jsem po nich podědil. Rád jsem sbíral a vyprávěl vtipy. Existují takové sinusoidy: když jsou lidi spokojení, vtipy se moc nevyprávějí, a naopak hodně se vyprávějí, když nejsou spokojení. Já za svůj věk zažil těchto sinusoid hodně a v určité fázi přišel čas, kdy se ty vtipy zase začaly vyprávět. A tak jsem si vydal sbírku vtipů, zpočátku jen tak pro sebe. Jmenovalo se to Anekdotař aneb Zlatá mříž, protože když jsme dřív vyprávěli nějakou politickou vtip, vždycky jsme říkali, že s ním soutěžíme o zlatou mříž. Pak byla nějaká televizní soutěž vtipů, lidé tam hodně používali právě ty moje, kniha se dobře prodávala, a já tím pádem získával první nakladatelské zkušenosti. Třeba že kniha má být tištěná na silném papíře, protože taková se, bez ohledu na obsah, vždycky dobře prodává.

Mezitím jsem v Divadle Jiřího Grossmanna, kde jsem měl kamarády, poznal Pepíka Fouseka, začal jsem mu vydávat knihy těch jeho neuvěřitelných příběhů, a tím se to nějak rozjelo. Fousek pak odešel jinam a já pokračoval v nakladatelské činnosti. Mám vždycky snahu pomáhat lidem, i když se mi to mnohokrát nevyplatilo, ale dělám to pořád. Těch autorů bylo víc, kteří se stali známými díky mému nakladatelství. Nejvýraznějšími osobnostmi byli ale Pepík Fousek a Michal Dlouhý s jeho četnickými příběhy. Nedávno jsme dokonce pokřtili Četnické pohádky, což je čtrnáctá kniha Michala Dlouhého. Přitom knížky o policajtech jsem původně vydávat nechtěl.

A co tě zlomilo?

Je to zase spojené s Divadlem Jiřího Grossmanna, kde občas vystupoval emeritní policejní rada Míla Dočekal, jehož si velice vážím, protože je to doopravdy chytrý chlap. Kolikrát tam radil lidem, co mají dělat. A ten ke mně do nakladatelství přivedl svého studenta, tehdy neznámého autora Michala Dlouhého.

Takže ty televizní Četnické humoresky vycházejí z knih, které jsi vydal?

On býval Michal už dřív poradce televizních pořadů, třeba Případů pátera Knoxe a dalších. A ten seriál vznikl souběžně s tím, jak vycházely jeho knihy u mě.

Pojďme k hudbě. Jak skládáš?

Všechny moje písničky jsou prakticky prožitý, texty jsou ovlivněny tím, co se mi stalo nebo co se mi zdálo. Například písnička, když se měla narodit má dcera Sanyňka. Jmenuje se Sanny.

Písnička včetně textu?

Takhle: já se nepovažuji za žádného básníka, nepíšu si básně do šuplíku, a když skládám nějakou hudbu, většinou to dělám současně s textem. Někdo třeba skládá hudbu na básničku, jiný píše text na hudbu. Já to dělám současně. Málokdy se stane, že bych to dělal jinak.

Co tvůj krapítko workoholismus?

Ty obvykle nevystačíš jen s jedním zaměstnáním: musíš mít vždycky ještě kapelu nebo nakladatelství...

Pravdou je, že dělám vždycky minimálně dvě věci naráz. Ale druhým to nedoporučuju, nejlip je dělat jednu věc a pořádně, aby to mělo

^
Jindra Kraus zpívá své ženě a dcerce na prknech Divadla Broadway

>
Ze křtu cédéčka Chvilé ke hvězdám – s Alexandrou a Michalem Davidem

výsledky. Ale! Já právě teď dělám hudbu a dělám knihy, což jsem vyřešil tak, že se mi to vzájemně prolíná. Mám třeba pořád s knihami se kamarádím, hovořím o knihách a zpívám tam písničky o knihách. Ale nejen o nich, samozřejmě.

Sám tedy nedodržuješ, co radíš druhým?!

Nedodržuju. Ale ono to má určitý vývoj. Bývalo by ale pro mne tehdy v mládí bylo lepší, kdybych se věnoval jenom hudbě, a byl bych určitě někde úplně jinde, než jsem teď.

Lituješ?

Nelituju ničeho, ale doporučuju dělat ty správné věci a ty pak dělat dokonale.

Kromě toho, že profesionálně hraješ a zpíváš, jsi také soukromý podnikatel. Zeptám se z hlediska ekonomických souvislostí: je těžké dneska podnikat?

Pro mne jako pro důchodce je to už velmi těžký. Já jsem svého času zaměstnával až sto lidí a fungovalo to skvěle. Moje spolupracovnice byly vždycky mladší a hezčí než já. Taky je pravda, že firmy berou spíš ty mladší, protože jak člověk stárne, ač si to připouští nebo ne, má už přece jen myšlenkové pochody zpomalenější. A co se týče vydávání knih: s výrobou knihy je to na delší dobu, takže je třeba mít víc času.

Knihy není dort, který koupíš a prodáš, ta je pak na trhu třeba léta. Ale obecně si myslím, že podnikat lze v každém věku. Je třeba mít ten správný nápad a sílu na jeho realizaci. A ten čas.

A tvůj obligátní optimismus.

Bez toho to vůbec nejde.

Co bys poradil lidem nad padesát, kteří třeba nemají práci, jsou na podpore, psychicky v háji?

V první řadě bych jim poradil ten optimismus. Když totiž člověk upadne do depresí, tak to už se pak nedaří vůbec nic. Na druhou stranu, když žádají o nějaké místo s optimismem, spíš ho dostanou než ti uplakaní a nešťastní. Je to na nich poznat. Já si hlavně myslím, že kdo chce pracovat, práci si najde, protože práce je dost. Musí se začít s něčím a postupně se vypracovat, protože takový ten americký sen se tady v Česku moc neděje. Myslím si ale, že ten optimismus je to nejdůležitější. To mám ověřený i u těch starších lidí, kteří přijdou na můj pořad třeba zamračení – a odcházejí radostně. Jsou šťastnější. A to je taky hlavní důvod, proč to dělám. Smích nám sluší.

Text: Luboš Y. Koláček

Foto: autor a archiv J. Krause

Jindřich Kraus (*1946)

Zpěvák, textař a skladatel, vystudoval soukromé studium zpěvu u profesorky Evy Svobodové. V sedmnácti letech se přihlásil jako zpěvák do konkurzu v hudebním divadle Pražská kabaretní scéna, který vyhrál a několik let tu účinkoval. Je spoluautorem nezapomenutelné písně Takový schody do nebe, která získala Zlatého slavíka. Napsal mnoho veršů a textů. Jeho dílo bylo vždy ovlivněno osobním prožitkem. Od roku 2006 se profesionálně vrátil k hudbě a zpěvu, píše texty a skládá hudbu. Je také majitelem nakladatelství Pragoline a pomohl na svět dnes již známým autorům (Josef Fousek, Michal Dlouhý, Kateřina Procházková a další).

Loutky žijí dál

Snad každé dítě z mé dětské, tehdy ještě zdaleka nepočítačové doby dostalo třeba pod vánoční stromeček loutkové divadlo. Opona, lehce vyměnitelné kulisy, před nimi Kašpárek, král s královnou, princezna, princ, dobrá víla i zlá čarodějnice a drak nebo dokonce čert. Nejdřív jsme s vykulenýma očima sledovali loutkářské umění tatínka a maminky, pak jsme je začali napodobovat a sami vodit loutky. Proto jsem se zvědavostí navštívil chrudimské loutkářské muzeum, které vypovídá nejen o tom, jak to bylo, ale i o tom, jak to je.

Muzeum loutkářských kultur vzniklo v roce 1972 v tehdy opuštěném Mydlářském domě v centru města. Jeho iniciátorem byl pan doktor Jan Malík, který se loutkářství věnoval od mládí. Sám byl loutkoherec, scenárista, vykonával funkci generálního sekretáře Unimy, mezinárodní loutkářské organizace založené již v roce 1929.

Původně chtěl, aby muzeum vzniklo v Praze, ale v našem hlavním městě nenašel pochopení. Do Chrudimi ho přivedl tradiční festival Loutkářská Chrudim, který se tu koná od padesátých let minulého století. A přestože byl Pražák, chrudimští konšelé ho přijali velmi vlídně, což on sám velmi ocenil.

Jak bylo složité získat pro muzeum tento dům, který má jistě významnou historickou hodnotu, ptám se Denisy Horníkové, vedoucí oddělení pro péči, ochranu a prezentaci muzea.

„Tehdy to tak těžké nebylo. Město hodně pomohlo. A rozumně. Dům byl renovovaný, ale prázdný chátral. Získali jsme ho s podporou tehdejšího Krajského národního výboru v Hradci Králové. Od roku 1991 jsme příspěvkovou organizací Ministerstva kultury.“

Denisa Horníková mne doprovodila do současné stálé expozice. Jmenuje se Magický svět loutek, byla otevřena v roce 2013 a je rozdělena do tří pater. Určitě si každý všimne, že muzejní dům je spíš vysoký než široký, proto ta patra. V prvním si můžete prohlédnout, jak vypadalo kočovné loutkářství. Jsou tam marionety z první poloviny devatenáctého století rozdělené podle významných řezbářských rodů, které se staraly třeba o interiéry kostelů a loutkami si svojí šikovností přivydělávaly. Jejich loutky drží proporci těla. Dá se říct, že

Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi připravuje speciální programy pro děti všech věkových kategorií včetně středoškoláků.

jsou to skoro malé sochy. Někdy tato rodinná šikovnost šla až přes čtyři generace. A záhy z méně pohyblivých loutek vznikly i takzvané klapačky, které si s diváky povídaly pohybem úst. Mohl jsem si prohlédnout, i jaké kulisy měla kočovná loutkářská divadla, a nutné bylo podívat se i na sufity. To jsem se, přiznám, musel zeptat, o čem hovoříme a kam se mám na ně vlastně dívat.

Moje průvodkyně se jen usmála: „Sufity jsou výkryty, které se připevňují na vršek divadla, aby nebyla vidět konstrukce scény ani to, jak vodiči loutek pracují, což by diváky mohlo rozptylovat. Jde o to, aby se vytvořilo jakési kukátkové divadlo bez toho, aby bylo rušeno zákulisím. Loutky v této expozici jsou i z roku 1860.“

Hodně zajímavá je například ukázka řezbářské dílny i to, jak vznikají a vypadají trikové loutky. Třeba dupáky. To jsou loutky, které uměly při volném trupu vyrůst, skákat a zase se zmenšit. Nebo půvabná souprava loutek nazvaná taneček. Dvě dívky a dva chlapci na jednom vahadle, se kterým je zdatný loutkář vodil tak, že opravdu tancovali. Jsou tam i akrobaté a další takřka živé postavičky. Ale tehdy loutkáři nebyli moc bohatí kočovníci. Naopak. Proto museli i šít šatičky, aby jednou ta samá loutka mohla hrát mladou chudou dívku, podruhé královnu a pak třeba čarodějnici. Nebojácné děti si v této části muzea určitě užijí i trochu strašidelnou místnost, kde jsou místo princezen kostlivci, čerti a další příšery. I to si prý nejmladší návštěvníci vychutnávají. A nedivme se, je to opravdu působivé.

Jsme ve druhém patře s expozicí Loutka a moderna. „Zde jsou loutky z první republiky. Věvodí jim, jak vidíte, Spejbl s Hurvínkem. Ale máme tu vystaveného i vodníka, který sídlil v pracovně T. G. Masaryka.“

Zajímavostí je, že rodinné řezbářské tradice nezpřetrhaly ani pohnuté dějinné události, proto jsou jména některých tvůrců stejná jako v historickém nižším patře. Vidíme i loutky od

^
Mgr. Denisa Horníková,
vedoucí oddělení pro péči,
ochranu a prezentaci Muzea
loutkářských kultur

Jiřího Trnky, kterého jistě není třeba představovat. Většina návštěvníků zná samozřejmě jeho filmové postavičky, ale on začínal v Loutkovém divadle feriálních osad, pojmenovaném podle německého názvu prázdnin a založeném pro podporu dětí při jejich, jak se dnes říká, volnočasových aktivitách. Často šlo především o ozdravné pobyty. Tímto typem loutkářství prošel ostatně i Josef Skupa. Nebyla to divadla dotovaná státem, byla amatérská. Přesto, jak je dnes jasné, na velmi vysoké úrovni. Druhé patro nabízí i dobové fotografie a místnost věnovanou maňáškům a hlavičkám, jejichž loutkoherci museli mít hbité dlaně a prsty. Jsou zde i domácí dětská loutková divadla od různých firem z celé republiky.

Vystoupáme do třetího patra. Jakkoli má Česká republika silnou loutkářskou tradici, zdejší exponáty jsou cizokrajné. „Sbíráme a vystavujeme loutky z celého světa. Takže naše třetí patro věnujeme stínovým a orientálním. Jsou tady exponáty z Číny, Indonésie, Barmy, Indie, Vietnamu. Loutky stínové, vyráběné z preparované kůže nebo z pergamenu. Ty divák nevidí přímo, ale jako stín za plátnem. Východní loutkářské divadlo není jako u nás primárně určeno dětem, ale taky dospělým. Hry, které loutky předvádějí, souvisí s vírou, s náboženstvím, ne tak s pohádkou, jak jsme zvyklí u nás. Ale hovoří i o tamním životě. Budeme u nás mít zapůjčeno i několik loutek z Francie, které doprovázejí svou účastí šansony a šantány.“

Zajímám se o to, kolik loutek tu vlastně vystavují. „V expozitáři jich máme asi devět tisíc, ale na to tady nemáme prostory,“ přiznává moje průvodkyně. „Stálou expozici chceme ještě nějakou dobu zachovat v dnešní podobě. Ovšem otevíráme také krátkodobé tematické výstavy, kam se dostanou i jiné loutky. Je-li zájem, tak se podílíme i na výstavách loutek v jiných městech naší republiky. Třeba na výstavě Kašpárků. Těch je opravdu hodně a v různých podobách, takže ti cestují nejčastěji.“

Muzeum však připravuje i speciální programy pro předškoláky a pro jejich starší sourozence ze základních a středních škol. „Děti sem mohou přijít s rodiči nebo prarodiči a my jim rádi poradíme, kam se v našem muzeu vydat. Máme malý divadelní sál, kde hrajeme. Odměnou pro všechny je herna v přízemí, kde si mohou vyzkoušet, jak si zahrát s marionetami, s maňásky, a když je to zaujme, mohou jim rodiče danou loutku pořídit na domácí hraní,“ uzavírá Denisa Horníková.

Ale to třetí patro není všechno. Když popojedete kousek výtahem a pak pěšky po úzkém točitém schodišti vystoupáte na střechu muzea, odmění vás výhled na město a jeho okolí.

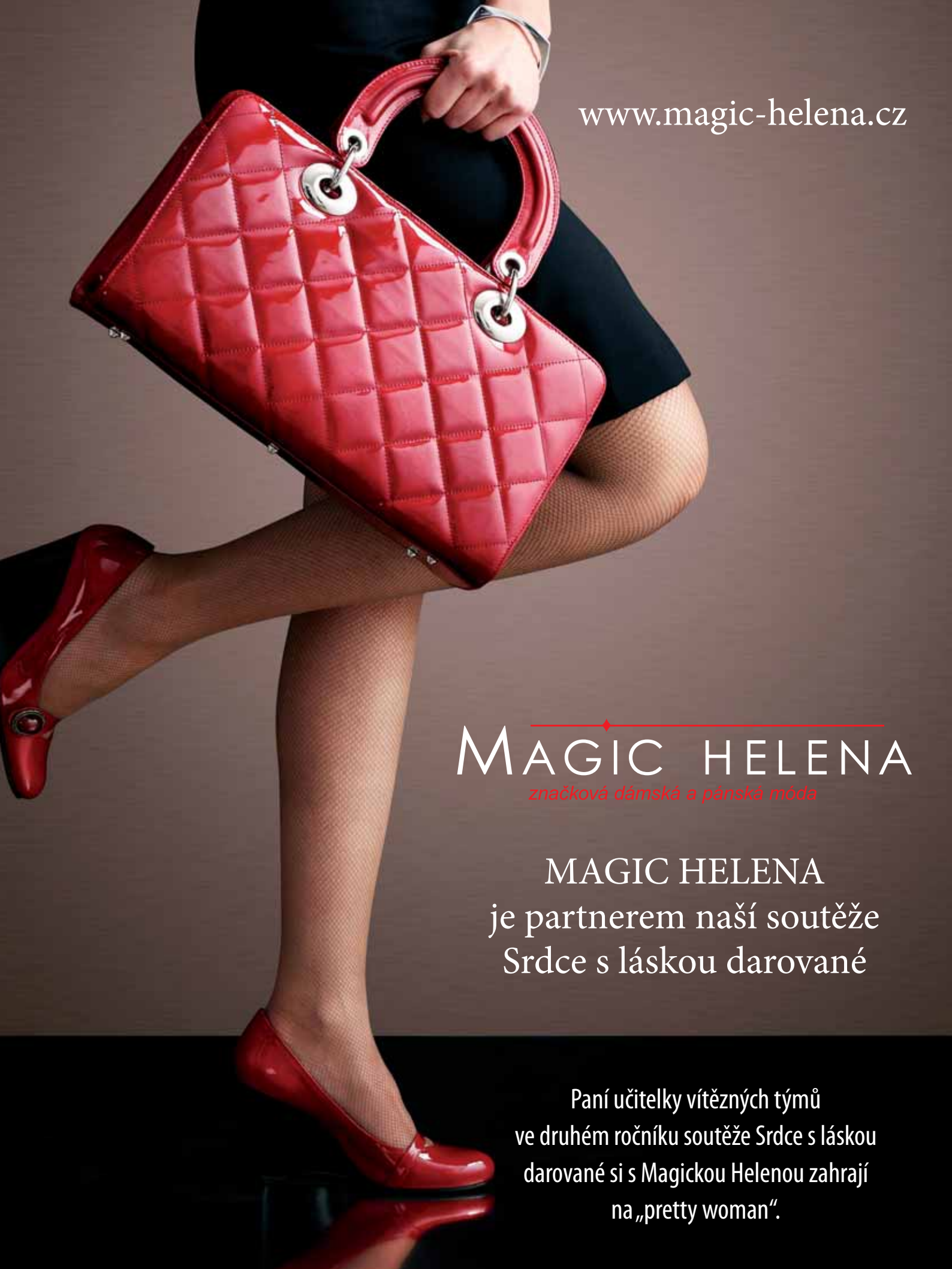
Jít od přízemí až úplně nahoru určitě stojí za trochu námahy a zadýchání.

Text: Jiří Frey

Foto: autor a archiv muzea

>
Prohlédnout si všechna patra
muzea a vystoupat až na
střechu určitě stojí za to

A woman's legs are shown from the knees down, wearing red high-heeled shoes and sheer tights. She is holding a red quilted handbag with silver-toned hardware. The background is a solid dark color.

www.magic-helena.cz

MAGIC HELENA
značková dámská a pánská móda

MAGIC HELENA
je partnerem naší soutěže
Srdce s láskou darované

Paní učitelky vítězných týmů
ve druhém ročníku soutěže Srdce s láskou
darované si s Magickou Helenou zahrají
na „pretty woman“.

Pod stromeček ponožky. Nebo pomožky?

Každý rok mi Ježíšek nadělí ponožky. Už odmalička. Klid a nohy v teple mít...

Pocházím z malinké vesnice na Vysočině, rodiče nás se sestrou vedli k pracovitosti a ke zručnosti, pracovaly jsme na poli, v lese, za samé jedničky na vysvědčení jsme každý rok obě dostaly tele, o které se musí někdo postarat. Už na základní škole se tenkrát ještě vyučovaly ruční práce, vaření i pletení, dílny i pěstitelské práce.

Při studiích diplomacie na Fakultě mezinárodních vztahů VŠE v Praze jsem si přivydělávala jako modelka. Poznala jsem „velký“ svět, celebrity i politiku. A když jsem se ve třiceti rozhodla mít děti, vrátila jsem se zpátky ke kořenům a s manželem vychováváme své tři potomky v prostředí, kde jsem vyrůstala.

Kontinuum

Objevila jsem svůj klíč ke šťastnému životu. Životu v prostředí nepřetržitém, spojitém, přirozeném. Dali jsme přednost rekonstrukci starého statku před novostavbou, recyklujeme staré trámy na nábytek, pečeme chleba, pěstujeme bylinky, vaříme zdravě a na zahradě místo bazénu budujeme jezírko.

Na dobré vlně

A najednou přišel ten nápad s pletenými ponožkami z recyklované příze. Svetry a šály, které vyšly z módy, jsou malé nebo jinak nevhodné, páreme. Přízi pereme, sušíme a navinujeme do klubek. Ponožky pletou ženy, které se důsledkem různých neblahých okolností dostaly do tíživé životní situace, jsou invalidní, dlouhodobě nezaměstnané, samoživitelky, vdovy i ženy v důchodu či na mateřské. Za svou práci (příležitostný přivýdělek) dostávají férovou odměnu, cca o 100 % více, než je běžná cena na trhu. Odtud název Pomožky.cz.

Ginkgo biloba

Součástí loga projektu Pomožky.cz je obrázek listu stromu Ginkgo biloba. Připomíná tvarem srdce, přispívá k udržení duševní rovnováhy a podporuje periferní cirkulaci. Značí, že naše s láskou vyrobené designové pomožky vás zahřejí nejen na nohou, ale i u srdce.

Michaela Chodúrová
www.pomozky.cz

Rendy

Rendy je mladá maminka, pracuje v kožedělné dílně. Po nevydařeném vztahu se z ní stala samoživitelka. Přivýdělek z pletení ponožek využije pro svého malého syna. „Malý začal teď chodit do školky, je ale často nemocný, takže si musím brát práci domů, pletení ponožek navíc vyplní můj čas i rozpočet,“ říká maminka, která plete kromě jiných i ponožky pro myslivce, tzv. LESAPÁNožky.

Evina

Paní Evina je důchodkyně, pobírá důchod na úrovni blížíící se životnímu minimu. Vychovala postižené dítě. Pracovala v pletářském závodě vyrábějícím zboží pro německý trh, je velmi pečlivá: „Tenkrát jsme museli počítat každé očko, německý zákazník je velmi náročný na kvalitu zpracování.“ Plete mimo jiné ponožky pro české fanoušky s vlajkou a její úspěšná dcera (žijící s Treacher Collinsonovým syndromem – www.zivotsesyndromem.cz) je na ni moc pyšná.

Ela

Paní Ela je plně invalidní důchodkyně, po operacích obou kolen. Ruční práce ji naučila její babička Eleonora. Žije sama s fenkou Betynkou. A protože se může pohybovat jen velmi obtížně, celý den sedí a plete. Těší se na každou návštěvu a objednávkou ponožek.

SOUTĚŽ O ZAMILOVANOŽKY PRO ČTENÁŘE AGE

V souladu s naší soutěží Srdce s láskou darované jsme vybrali i soutěžní otázku. Tipněte si, kolik hodin se pletou ZAMILOVANOŽKY – velikost MINI. Třem z vás, kteří budou nejbližší skutečnému času, je zašleme. Své odpovědi pošlete do 31. 12. 2015 prostřednictvím formuláře na www.age-management.cz. Soutěž bude vyhodnocena do 15. 1. 2016 a o vítězích budeme informovat v příštím vydání AGE.

Majka

Paní Majka je důchodkyně, vdova. Celý život pracovala ve školství jako vedoucí školní jídelny. Exekuce jejího syna ji ale bohužel přivedla na existenční dno. I přes svůj pokročilý věk a zdravotní omezení si přivydělává v místním zemědělském podniku. Po večerech plete ponožky, např. žluto-černé VČELKY.

Maruška

Paní Maruška, vdova v důchodu, zůstala úplně sama, jen se psem Bobíkem a kocourem Piškotem. Po smrti manžela našla v pletení veselých ponožek na objednávku nový impuls do života. Téměř celý život pracovala v diagnostickém ústavu pro postižené děti jako zdravotní sestra. Plete již 45 let, nejraději u krbu a televize. Zajímá se také o zahradničení a gerontologii.

Světlo Vánoc

Čelní sklo pomalu zastírá hustá mlha. Světlo pouličních lamp se v ní rozpouští a celá ulice dostává zvláštní tajemný nádech. Ponořená do zimní chladné tmy. Celá prázdná. Nikomu se do té pošmourné zimy nechce. Vytáhl jsem klíče ze zapalování, přitáhl jsem si límec kabátu blíž ke krku a vystoupil. Palčivá zima mě téměř ochromila. Ten prvotní závan, než si tělo zvykne. Dveře auta v tom tichu nepřírozně hlasitě bouchly. Rychle jsem se vydal k domu. Chodník byl pokrytý čerstvou vrstvou prašanu. Tak čerstvou, že tudy ještě nikdo nestihl projít, aby do ní vtiskl své podrážky. Všichni jsou doma, okna na ulici jsou rozsvícená. Září tou sytou žlutou barvou. Jako by přímo vyžývala: pojd' k nám, je tu teplo, světlo a najdeš tu lásku. Děti, jak radostí křičí a smějí se. Svítí úplně všechna až na moje.

Železná branka táhle zavržala a sněh křupal pod nohama. Vytáhl jsem z kapsy klíče a odemkl. Železná klika nepříjemně studila. Dveře se zavřely. Tma.

Nahmatal jsem vypínač a rozsvítil. Prudké světlo mě uhodilo do očí. Přivřel jsem je a čekal, než mu oči přivyknou. Když jsem je otevřel, znovu mnou probleskl onen náznak naděje, že třeba uvidím víc než prázdný pokoj. Marně jsem pátral očima. Nikdo tu nebyl. Jako každý den. Shodil jsem ze sebe kabát a navlékl ho na ramínko. Pomalu jsem přešel do kuchyně. Boty hlasitě klapaly po dřevěné podlaze. Ten dutý zvuk, který se odráží od prázdných stěn. Otevřel jsem ledničku a vytáhl z ní hrnec přikrytý pokličkou. Z dřezu jsem si vzal umytou lžici a vydal se i s hrncem k pohovce. Když jsem si sedl před televizi, odkud se na mě okamžitě vyplavila pozitivní vánoční nálada, všechno to na mě dolehlo. Upřímně jsem to nenáviděl. Tu láskyplnou atmosféru, nostalgické vzpomínky na dětství, všechny ty symboly, které mají udržovat lidi pohromadě. Nenáviděl jsem je kvůli lidem, kteří se přes noc pokrytecky proměnili v příjemné, laskavé bytosti a nutili každého, aby se k nim připojil.

Poslední dobou je ze mě spíš samotář. Měl jsem ženu, dítě – teď mám akorát tenhle prázdný byt. Kde se pomalu dusím mezi čtyřmi stěnami. Výčítky vás zalehnou jako těžká peřina, zpod které se nejde dostat. Nemáte dostatek síly. A někdy

jen nemáte dost vůle, abyste ze sebe peřinu skopli a vyběhli ven do zimy. Můžete si namlouvat, že je vám v teple líp, ale jednou vás dožene vaše vlastní uvědomění, že jste zbabělci.

Já si jako zbabělec připadal. S nohama na stole jsem se díval na krásně ozdobený vánoční stromček. Vzrostlá, zelená borovice ověšená skleněnými baňkami a zlatými papírovými řetězy. Nejkrásnější představa Vánoc, která existuje. Stokrát si můžete říkat, že nemají žádný význam a že vám neublíží, když chvíli budete sám. Ublíží. Zvláště když jste ještě před rokem taky patřili k těm lidem, kteří stáli u stromčku a usmívali se na celý svět.

Když jsem tu tak seděl, přepadl mě nejbolestivější pocit osamění, jaký jsem kdy cítil. Bylo to skoro, jako bych věděl, že jsem jediný člověk, který přežil jadernou katastrofu. Je to nevysvětlitelná touha po mizivém záblesku lásky. Pochopení. Touha po někom, kdo vás poplácá a řekne: „To bude dobrý, uvidíš.“

A potom si uvědomíte, že nikdo nepříjde. Můžete nadávat, být zoufalí z toho, že vás všichni opustili.

Můžete dělat uraženého a nedočkavě vyhlížet nějaké teplé gesto, které uleví vaší duši. Ale postupně se vám začne vkrádat do hlavy neodbytný pocit, který je stále silnější. A jednou si naplno uvědomíte, že za to můžete jen vy sami. Ten pocit vás zasáhne s přesností a razancí trénovaného boxera rovnou do žaludku.

„Můžeš si za to sám...“ opakoval jsem si šeptem pro sebe. Schoval jsem hlavu do dlaní, protože už jsem nemohl snést pohled na tu prázdnou místnost. Z televize potichu doznívaly vánoční koledy.

Nikdy bych neřekl, že mě samota takhle sundá. Doteď jsem to zvládal dobře. Ještě víc jsem se soustředil na to, co jsem dělal předtím. Pracoval jsem celý den, abych se co nejvíc unavil a neměl před spaním čas na přemýšlení. Ve tmě je totiž všechno jiné. Tma přitahuje pocit osamění. Stahuje k vám vaše demony, vy nemůžete celou noc spát. Jen se převalujete. Zalehnou vás tak, že se nemůžete ani pořádně nadechnout. Jen se sípavě dusíte. Sami pod těžkou peřinou. Takhle míjel den za dnem. Dokud nezačaly splývat.

Pomalů jsem vstal. Lahve s vínem stály vyrovnané v šatně za botníkem. Jedna vedle druhé. Vzal jsem hned tu z kraje. Otvírák ležel na kuchyňské lince. Korek nekladl téměř žádný odpor. Průzračná tekutina s nádechem jemné zlatavé barvy stékala do skleničky. Lehká nasládlá vůně mě lechtala na jazyku a pokračovala dál, kde mi po těle rozlévala příjemné, sotva znatelné teplo.

Musel jsem na ni pořád myslet. I když jsem nechtěl. Vlastně na ně. Snažil jsem se je vytěsnit. Vymazat z hlavy. Zahrabat je až do toho nehlubšího zákoutí, kde by zůstali zapomenuti. A pak mi před očima vyvstala její oválná tvář, mandlové oči a zářivý úsměv. Je to obraz, kterého se nikdy nezbavím. Snad podvědomě ani nechci. A moje беруška má přesně ty samé oči. Vždycky, když jsem se na ni podíval, viděl jsem i ji. Byla jí tak moc podobná. Panebože, jak moc asi vyrostla?! Vždyť jsem ji sám vedl do první třídy. Jak se jí vede? Ani neznám jména jejích kamarádek.

Bylo to druhého září večer, kdy jsem si narychlo sbalil kufr a vyběhl do zimní ulice. A ony jenom plakaly a dívaly se za mnou. Doteď nevím, jestli jsem utíkal před nimi, nebo sám před sebou. Myslím, že jsem se nedokázal vyrovnat s tím, co jsem jim způsobil. A tak jsem utekl. Bylo to jednodušší. Ten večer za mnou přišla do ložnice. Se slzami v očích. A v ruce můj notebook. Zapomněl jsem se odhlásit z e-mailu. Asi nemusím vysvětlovat, co na ni vyskočilo jako nová zpráva. S tou holkou jsem se viděl asi dvakrát. Poznal jsem ji na pracovním večírku. Už ani nevím, co jsem si chtěl tenkrát dokazovat. Asi jen to, že na to pořád mám. Že jsem pořád velkéj machr.

Když jsem potom uviděl svou ženu ve dveřích se slzami v očích, došlo mi, že jsem udělal obrovskou chybu. Nedokázal jsem ani nic říct. V takové chvíli cítíte, že byste měli říct alespoň něco. Ale já měl v hlavě prázdno. Jenom jsem věděl, že už se mi nedokážu podívat bez toho, aniž bych se styděl. Jak jsem oběma ublížil. Tak jsem si beze slova sbalil pár věcí a odešel jsem. Několikrát jsem tu takhle seděl s telefonem v ruce a užíral se touhou jim zavolat. Ale nikdy jsem v sobě nenášel tolik odvahy. Nevím proč. Snad se stydím sám před sebou. Anebo je to ze stejného důvodu, ze kterého jsem tenkrát mlčky utekl. Jsem zbabělec. Je to jako nějaký cejch. Vypálený do hrudi.

Najednou se mi z toho vzduchu začalo dělat špatně. Musel jsem ven. Vstal jsem. Tak prudce, až ze stolu spadla prázdná láhev od vína a roztrhla se na kusy. Nechal jsem ji tam ležet. Popadl jsem kabát a vyběhl na ulici. Jindy smogem zatížený vzduch mi teď přišel jako nádherně čistý a opojný. Chvilí jsem jen stál pod pouličními lampami a nechal chladný vzduch proudit do plic. Potom jsem se vydal ulicí dolů. Nevěděl jsem přesně, kam jdu, ale potřeboval jsem si srovnat myšlenky. Vyhnat pavouky ze svojí skříně. Zvláštní, že k takovému zamyšlení donutí člověka právě Vánoce.

Když se na to zpětně dívám, nemám tušení, co mě přimělo se tenkrát vrátit zpátky do bytu, vzít dárky pod paži a vydat se skrz celé město. Prázdnými vylidněnými ulicemi. Ten dům jsem viděl už z dálky. Čím víc jsem se k němu přibližoval, tím víc se mi zrychloval tep. Pod těžkým kabátem jsem se začal potit. Vystoupal jsem po nízkých schůdkách k panelu se zvonky. Najít na něm ten konkrétní štítek byla záležitost vteřiny. Roztřesenou rukou jsem zvonek zmáčk. Ozval se ostrý tón.

„Kdo je?“ zapraskal hlas v reproduktoru. Ten hlas jsem poznal bezpečně. Po tolika věcech, co mi kdy šeptal do ucha. Žaludek jsem měl sevřený tak, že jsem měl pocit, že ze sebe nevydám ani hlásku.

„To jsem já,“ šeptl jsem konečně po chvíli. Chvilí se nic nedělo. Potom ona na druhé straně sluchátka položila. Panel oněměl. „Co si vůbec myslíš,“ řekl jsem si hořce a otočil se k odchodu. Vtom se rozdrnčel bzučák a dveře cvakly. Váhavě jsem je otevřel a začal stoupat nahoru po schodech. Ve třetím patře už svítilo světlo. Obě stály ve dveřích. Jenom jsem se na ně díval a nebyl jsem schopný promluvit. Potom najednou ten tvrdý pohled zjhl.

„Nechceš kafe?“ zeptala se.

Přikývl jsem.

Odstoupila ode dveří a nechala mě projít. Moje беруška mě chytla tou svou malou dlaní za ruku. Potom se dveře zavřely.

Text: Tomáš Kiss

Foto: Shutterstock a archiv T. Kisse

Tomáš Kiss (19)

je studentem gymnázia. Začal psát už v šesté třídě, inspirován svým panem učitelem. „Napřed jsem si dělal jen legraci, ale postupem času, už sám nevím proč, jsem to začal brát víc vážně. A kdybych přiměl k zamyšlení třeba jen jednoho člověka, udělalo by mi to obrovskou radost,“ říká. Kromě psaní miluje hudbu, literaturu, film a běhání.

Jan Vícha: Papír se vrací na scénu

^
Ing. Jan Vícha, spoluzakladatel
a jednatel společnosti OPTYS,
spol. s r. o.

Společnost OPTYS znají čtenáři AGE jako partnera časopisu a spoluorganizátora soutěže Srdce s láskou darované. V pravidelné rubrice Tvoření pro radost vám přinášíme informace o nových výtvarných technikách a návody na vlastní kouzelné výrobky. Mnozí z vás si už určitě byli pro další nápady v jedné z jeho kamenných prodejen nebo využili bohatě zásobený e-shop. Tentokrát přinášíme rozhovor s jednatelem společnosti OPTYS Janem Víchou, který stál před více než dvaceti lety u jejího založení. Patří k vizionářům, díky nimž se firma neustále posunuje dopředu, rozšiřuje svou technologickou vybavenost i sortiment. Nám se přiznal, že v poslední době mu z bohatého firemního portfolia dělá radost hlavně výtvarný a kreativní program a neustále se prohlubující spolupráce se školami.

OPTYS stojí za tím, že se AGE dostane na každou školu v naší republice. Ale jak je to dál mezi OPTYSem a školami? Co všechno dokážete nabídnout a v čem učitelům umíte usnadnit život?

K učitelům a školám máme blízko, pracujeme s nimi už mnoho let. Připravujeme pro ně nejrůznější tiskoviny a pomůcky, ať už se jedná o školní sešity, třídní knihy, vysvědčení, žákovské knížky nebo speciální rozvrh hodin či výukové karty se samolepkami. Vždycky nás zajímalo, co přesně by školy potřebovaly, a tak jsme postupně náš sortiment rozšiřovali. Naše didaktická pomůcka na výuku finanční gramotnosti Hra na obchod nebo pexesa na hledání mnohoznačných a protikladných slov či časová osa pro dějepis vznikaly právě v úzké spolupráci s pedagogy.

Vaše produkty nejsou jen o tom, že si školy objednají něco ze skladu. Tisknete pro ně na zakázku, dáváte konkrétní škole originální výtvarné návrhy a podporujete její jedinečnost. To musí být organizačně i výrobně dost náročné.

Máte pravdu. Daleko snazší je vyrobit vagony jednotných sešitů, rozvrhů a vysvědčení než pro každou školu připravit vlastní kreativní

produkty, kterými se bude odlišovat. Ale právě to nás všechny baví. Nesázíme na šedý průměr, ale chceme si školy získat právě tím nadstan-

dardním servisem. S mnoha z nich spolupracujeme už na partnerské bázi, často je navštěvujeme a učitelé chodí na naše prezentace nových výtvarných technik a možností.

Je nějaká novinka, kterou pro ně chystáte?

Letos jsme získali akreditaci MŠMT a pořádáme pro učitele výtvarné kurzy, z nichž zejména výroba netradičních přání, tvorba z papírových proužků – quilling a kurzy na výrobu prostorových dekorací z papírů jsou ihned obsazené. Naši nabídku chceme příští rok rozšířit, aby se dostalo na všechny zájemce.

Co je vlastně nyní ve výtvarných technikách in?

U nás momentálně letí dřevěné výřezy a plastové šablony na potisk oděvů. Na scénu se však vrací klasický papír.

Můžete prozradit víc?

Fenomény ve světě papírového tvoření jsou scrapbooking – složenina slov scrap (výstřížek, útržek) a book (kniha) a cardmaking (tvorba přání). Není to nic nového pod sluncem, snad každý z nás někdy vyrobil přání, domaloval k dárku jmenovku nebo dopsal komentář k fotografiím z dovolené. Dnešní doba našla v papíru zalíbení a dovedla papírové tvoření k dokonalosti. Nabízíme k tomu spoustu šikovných „udělátek“: razítka, papírové i dřevěné výřezy, knoflíčky, mašličky, šablony a další pomocníky, jako je lis na vyřezávání a embosování papíru, rýhovací podložku nebo výsekové strojky. S nimi to jde jako po másle.

Text: Jana Jenšíková

Foto: archiv Optysu

Komplexní nabídka pro školy a školská zařízení:

- tiskopisy pro školy a vysvědčení,
- zakázkový tisk pro školy,
- katalog Školám,
- učební pomůcky,
- balíčky pro prvňáčky a předškoláky,
- katalog Hobby,
- speciální sešity.

OPTYS spol. s r. o.

Tradice polygrafické a obchodní společnosti OPTYS sahá až do 18. století. Původní budova tiskárny na opavské Masarykově třídě je stále v majetku firmy a patří mezi známé místní kulturní památky. Dnešní firma vznikla v roce 1992 privatizací výrobního provozu opavského závodu Moravských tiskařských závodů Olomouc. Tehdy měla 46 pracovníků, dnes jich má necelých 400. Klasickou tiskařskou produkci brzy po vzniku obohatila o výrobu speciálních tiskopisů (nekonečných formulářů, rychle oddělitelných sad, samopropisovacích bloků apod.). Od roku 2009 se zaměřuje také na výrobu cenin a speciálních dokumentů s vysokým stupněm ochrany. Společnost má tři expediční sklady a osm kamenných prodejen po celé ČR. Od roku 2012 sídlí v moderním výrobním a logistickém areálu v Dolních Životicích.

VÁNOČNÍ HVĚZDA

prostorová dekorace z papíru

1

Co budete potřebovat: dva barevné čtverce papíru, nůžky, lepidlo. Můžete použít papíry pro výrobu origami, jsou pevné, ve čtvercovém formátu a měkké, dobře se budou skládat.

2

Čtverec přehněte na polovinu tak, aby na něm vznikly přehyby podle vyobrazeného schématu.

3

Na každé straně čtverce nastříhnete nůžkami papír uprostřed, ve směru od okraje ke středu. Nástřih bude cca menší polovina skladu.

4

Na každém rohu si složte dva trojúhelníky směrem k sobě, vzniknou vám tak čtyři velké trojúhelníky.

Na jeden malý trojúhelník si naneste lepidlo a druhý přes něj přelepte. Stejným způsobem slepte ostatní vrcholy.

Vyrobte druhou hvězdu a obě slepte do kříže tak, aby vynikly všechny vrcholy hvězdy.

Hvězdy jsou mírně prokmuté a při lepení se tak k sobě nelepi plochou, ale pouze hranou, a to vyžaduje trochu trpělivosti. Můžete také použít místo lepidla lepicí silikonové kapky nebo tavnou pistoli.

Přejeme vám příjemně strávený čas při její výrobě.

Vaše redakce AGE
a kreativní Optys

Komponenty si můžete objednat
na e-shopu www.optys.cz.

Nápady na další tvoření najdete na našem
webu a v brožurkách
řady Optys kreativ.

TIP:

Pokud budete hvězdu chtít
zavěsit, při lepení vlepte do
špičky očko z dekorativní
šňůrky

*Milí čtenáři,
děkujeme za Vaši přízeň a přejeme Vám
bezstarostný čas předvánoční,
vánoční i novoroční.*

*Ať Vás na cestě rokem 2016
provází štěstí, zdraví, láska a radost!*

Váš tým ANTECOM,
vydavatelství titulů TRADE NEWS, AGE a TECH EDU

RÝHOVACÍ DESKA – malá ZAOBLOVAČ ROHŮ dvoustranný

Podložka

z odolného rýhovaného plastu

pro snadné a přesné ohýbání papíru.

Pomocník při výrobě přání, krabiček nebo obálek.

K destičce můžete také samostatně dokoupit **výsekový stroj**
pro zaoblení rohů a vyseknutí vnitřních rožků u obálek.

Destičku i stroj si můžete
zakoupit na našem e-shopu
www.optys.cz

Na www.youtube.com/c/optysspolsro
se můžete podívat na video, kde vám
předvedeme, jak s destičkou pracovat.

Aktuální nabídku výřezů naleznete na
www.optys.cz
v sekci Optys kreativ

kreativ
OPTYS